

2 REYES

(Norü taxre i popera i ãẽxgacügüchiga)

.....

Tupana nayaga ga Ería

2 ¹Rü yexguma nawa nanguxchaũgu nax daxüguxũ ga naanewa Eríaxũ nagaxũ ga Cori ya Tupana nagu ga wüxi ga buanecü ga íxãũxëmacü, rü nüma ga Ería rü norü ngũxëeruxũ ga Erichéu rü ñane ga Yirigáwa ínachoxũ. ²Rü nüma ga Ería rü Erichéuxũ ñanagürü: —iNuxã rüxãũx! erü Cori ya Tupana rü Betélwa choxũ namu —ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü tagutáma cuxũ changemücüxëxë —ñanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Betélwa naxĩ. ³Natürü yema ngextüxcügü ga Betélwa Tupanaarü orearü uruũcax ngüexũ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü: —¿Nüxũ cucuáxũ rü ñuxma tá nixĩ ya Tupana i cuxna yagaaxũ ya Ería? —ñanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü nüxũ: —Ngëmáacü marü nüxũ chacuax. Natürü tama chanaxwaxe i nüxũ pixu —ñanagürü. ⁴Rü yemawena rü nüma ga Ería rü

Erichéuxũ ñanagürü: —iËcü nuxã rüxãũx! erü Cori ya Tupana rü Yericúwa choxũ namu —ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü tagutáma cuxũ changemücüxëxë —ñanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Yericúwa naxĩ. ⁵Natürü yema ngextüxcügü ga Yericúwa Tupanaarü orearü uruũcax ngüexũ rü Erichéucax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü ñanagürügü nüxũ: —¿Nüxũ cucuáxũ rü ñuxma tá nixĩ ya Cori ya Tupana i cuxna yagaaxũ ya yimá curü ngüxëeruxũ ya Ería? —ñanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngëmáacü, marü nüxũ chacuax. Natürü tama chanaxwaxe i nüxũ pixu —ñanagürü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Ería rü Erichéuxũ ñanagürü: —iËcü nuxã rüxãũx! Erü Cori ya Tupana rü natü i Yudáũwa choxũ namu —ñanagürü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxũ chixu rü tagutáma cuxũ changemücüxëxë —ñanagürü. Rü yemacax wüxigu yema

natüwa naxĩ. ⁷Natürü 50 ga yema ngextüxcügü ga orearü uruügü rü nawe narüxĩ. Rü yexguma Yudáücutüwa nangugügu, rü Eríaarü yáxüwaxüra nayachaxächitanü. Rü nüma ga Ería rü Erichéu rü natü ga Yudáücutügu nayachigü. ⁸Rü yexguma nüma ga Ería rü nanayaxu ga naxchiru ga mámüxü rü nanadixcumü rü yemamaxã dexächüwa nanacuajxca. Rü ga dexá rü niyauxyexüchiüächi. Rü nüma ga yema taxre rü yéma nügümaxã nichüü pachitamaxüwa. ⁹Rü yexguma marü Yudáüarü tocütüwa nangugügu, rü nüma ga Ería rü Erichéuxü ñanagürü: —iChomaxã nüxü ixu rü taxacü cunaxwaxe nax cuxcax chaxüxü naxüpa nax Tupana cuxna choxü igaxü! —ñanagürü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü ñanagürü: —Ngëma Tupanaarü pora i cuxü ngëxmaxü rü chanaxwaxe i taxreexpüxcüna ngëmaarü yexera choxna cunaxã —ñanagürü. ¹⁰Rü yexguma nüma ga Ería rü nanangäxü rü ñanagürü: —Tama wüxi i tauxchaxü nixĩ i ngëma naxcax ícuçaxaxü. Natürü ngëxguma choxü cudauamagu i ngëxguma Tupana choxü igaxgu, rü tá cunayaxu i ngëma naxcax ícuçaxaxü. Natürü ngëxguma tama choxü cudauxgu i ngëxguma Tupana choxü igaxgu rü taxütáma cunayaxu —ñanagürü. ¹¹Rü yemaacü yadexatanüyane ga nax inaxixü rü ngürüächi naxcax nangox ga wüxi ga naweü ga iyauxracüxüne ga cowaru ga iyauxratanüxü itügüne, rü yema taxretanügu nayangaxi. Rü guma nixĩ ga Eríaxü igaxüne ga dauxüguxü ga naanewa nagu ga wüxi ga buanecü ga

íxãüxëmacü. ¹²Rü yemaxü nadäuxgu ga Erichéu rü tagaäcü aita naxü rü ñanagürü: —Pa Chaunatüx, Pa Chaunatüx, cuma rü Iraéanecüãxgücax rü ñoma wüxi i churaratücumü i poraxüchixürüxü quixĩ —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü marü tama Eríaxü nadau. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü norü ngechaxümaxã nügü narügáutechiru.

Eríachicüxü inarüxãux ga Erichéu

¹³Rü yemawena rü nüma ga Erichéu rü nanayaxu ga Eríachiru ga yéma nguxü. Rü natü ga Yudáüçax natáegu, rü yemacutügu nayachi. ¹⁴Rü ñuxüchi yema Eríachirumaxã dexächüwa nanacuajxca, rü tagaäcü ñanagürü: —¿Ngexcü yixixü ya Cori ya Eríaarü Tupana ixícü? —ñanagürü. Rü yexguma yema ñaxgu rü dexächüwa nanacuajxca rü niyauxyexüchixü ga dexá. Rü nüma ga Erichéu rü wenaxarü nixüe nawa ga yema natü. ¹⁵Rü yexguma yema orearü uruügü ga Yericúcüãxgü nüxü daugügu ga yema ngupetüxü, rü tagaäcü ñanagürügü: —Ngëma Naãxë i Üünexü i Eríawa ngëxmaxü rü Erichéuwa naxüe —ñanagürügü. Rü ñuxüchi naxcax naxĩ rü napexegu nayangücuchitanü. ¹⁶Rü ñanagürügü nüxü: —Toma nax curü duüxügü tixigüxü rü nua totanüwa nangexmagü i 50 i totanüxü i poraexü. iRü ngëma ngëma namugü nax curü nguxëêruxü ya Eríacax yadaugüxü! Erü ngürüächi i ngëma Tupanaãxë i Üünexü rü maxpúnewa rüexna ngatewa nayatax —ñanagürügü. Natürü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü ñanagürü: —Tama chanaxwaxe i texéxü ngëma pemugü

—ñanagürü. ¹⁷Natürü ga nümagü rü poraäcü nanachixewegü, rü düxwa nüxü inaxinü nax yéma namugüaxüçax ga yema 50 ga yatügü nax Eriçacax yadaugüxüçax. Rü tomaepüx ga ngunexü naxçax nayadaugü, natürü taguma nüxü inayangaugü. ¹⁸Rü yemacax wenaxarü Yericüçax nawoegu ga Erichéu íyexmaxüwa. Rü nüma rü ñanagürü nüxü: —Marü pemaxâ nüxü chixu nax tama yéma pexixüçax —ñanagürü.

.....

Chíxüwa taxü ga mexü naxü ga Tupana

4 ¹Rü iyexma ga wüxi ga nge ga orearü uruxü naxmax, rü ngíma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü rü yéma nüxü iyarüxu rü ngígürügü: —Chaute rü marü nayu rü cuma rü nüxü cucuax ga nüma rü aixcuma Tupanaxü nax nangechaüxü. Natürü i ñuxmax i ngéma duüxü ga diëru naxütawa ngixü nayaxuxü ga chaute, rü chauxütawa naxü nax nüxü chanaxütanüxüçax. Rü ngëmacax tüxü nigagüchaü ya yíxema taxre ya chaune norü puracütanüxüruxü —ngígürügü. ²Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü: —¿Taxacü i cunaxwaxexü nax cuxçax chaxüxü? iChomaxâ nüxü ixu rü taxacü nixí i cuxü ngëmaxü i cupatawa! —ñanagürü. Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Choma i curü ngüxëeruxü rü choxü nataxuma i taxacü i chopatawa. Rü wüxi i íxraxü i pochíyuäcu i chíxüxicatama choxü nangexma —ngígürügü. ³Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ngixü nangäxü rü ñanagürü: —iËcü curü ngaicamagu

pegüxü i duüxügütanüwa naxü rü naxçax ínaca i guxüma i norü butíyagü i ngeäcuxü, rü cugüpatawa nana! ⁴iRü ñuxüchi ngëxma cuchiügu naxücu namaxâ i ngéma cunegü, rü nawäxta i curü íax! iRü chíxümaxâ yaxüäcu ya yima butíyagü! iRü yima marü napagücü rü nüxriüguma nanu! —ñanagürü. ⁵Rü ngíma ga yema nge rü inaxü ga yema Erichéu ngímaxâ nüxü ixuxü. Rü nüma ga ngínegü rü yéma ngixütawa nanana ga guma butíyagü, rü ngíma rü chíxümaxâ iyaxüäcu. ⁶Rü yexguma marü ngixü yaxäacuxgux ga guxcüma ga guma butíyagü rü wüxi ga ngínexü ngígürügü: —iNai ya butíya nua penange! —ngígürügü. Rü nüma ga ngíne rü ngixü nangäxü rü ñanagürü: —Marü nataxuma —ñanagürü. Rü yexguma ga yema chíxü ga yéma ibaibexü rü ínayachaxächi. ⁷Rü ngíma rü ñuxüchi guma orearü uruxü ga Erichéuxütawa ixü rü namaxâ nüxü iyarüxu. Rü nüma rü ñanagürü ngixü: —iËcü ñuxma rü namaxâ nataxe i ngéma chíxü rü ngëmatanümaxâ naxütanü i ngéma coriaxü cungetanüxü! Rü ngéma íyaxücü i diërumaxâ tá nixí i pemaxëxü namaxâ ya cunegü —ñanagürü.

Erichéuchiga rü nge ga Chúnecüäxchiga

⁸Rü wüxi ga ngunexügu rü íane ga Chúnewa naxüpetü ga Erichéu. Rü yéma iyexma ga wüxi ga nge ga guma íanegu ächiücü rü mexü ga ngíchiga ngixü yexmacü. Rü nüxna ixu ga ngíchiüwa nax nachibüxüçax. Rü guxüguma ga yexguma yéma naxüpetüüxügu ga Erichéu, rü yexma ngixütagu ínidauuxü

rü yéma nachibüaxü. ⁹Rü ngîma rü ngîgürügü ngîtemaxâ: —Rü choma nüxü chachuax i ñaa yatü i nuxâ taxütägu ídauuxü rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxü nixî. ¹⁰Rü ngêmacax ingîxâ tapataarü daxüwa naxcax tanaxü i wüxi i ucapu! Rü wüxi i pechicaxü ngêxma taxü, rü wüxi i mecha, rü wüxi i toruxü, rü wüxi i omü nax ngêxma napexücax ega nua taxütawa naxüuxügu —ngîgürügü. ¹¹⁻¹²Rü wüxi ga ngunexü rü nüma ga Erichéu rü yema ucapu ga naxcax naxügüxüwa nangu nax yexma napexücax. Rü norü ngüxêruxü ga Yíéchixü ñanagürü: —iNgîxcax naca i ngêma chiûra i daa îpataarü yora! rü ngîmaxâ chidexachaü —ñanagürü. Rü nüma ga guma norü ngüxêruxü rü ngîxcax naca. Rü ngîma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngüxêruxü ga Yíéchixü namu rü ñanagürü: ¹³—iNgîmaxâ nüxü ixu i ngêma chiûra rü poraäcü namaxâ tataxêgü i ngîrü ngüxêxê! iRü ngîxna naca rü taxacü nanaxwaxexü nax ngîxcax naxüxü! Rü bexmana inaxwaxe nax ngîxétüwa idexagüxü i âëxgacüpexewa rüëxna churaragüarü âëxgacüpexewa —ñanagürü. Rü yexguma ga ngîma rü inangâxü rü ngîgürügü: —Taxuxüma chanaxwaxe erü nua chautanüxügütanüwa rü poraäcü chataxêxüchi —ngîgürügü. ¹⁴Rü yexguma nüma ga Erichéu rü Yíéchina naca rü ñanagürü: —¿Cuxcax rü taxacü i mexü nax ngîcax naxüxü? —ñanagürü. Rü nüma ga Yíechi rü nanangâxü rü ñanagürü: —Ngîma rü ingexacü rü ñuxüchi yimá ngîte rü marü naya

—ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü nüxü: —iËcü ngîxcax naca rü nua naxü! —ñanagürü. Rü yexguma ga Yíechi rü ngîxcax nayaca, rü ngîma rü yéma ixü natürü îaxgutama iyachiâchi. ¹⁶Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ñanagürü ngîxü: —Yima nai ya taunecüarü ñuxgumaäcü rü tá marü cunaga ya wüxi ya cune —ñanagürü. Rü ngîma rü inangâxü rü ngîgürügü: —Pa Tupanaarü Duüxüx, rü tama name i ngêmaäcü choxü cuwomüxêxê —ngîgürügü. ¹⁷Natürü yema Erichéu ngîmaxâ nüxü ixuxürüütama ningu. Rü ixâxacü, rü guma nai ga taunecügu rü nabu ga guma ngîne. ¹⁸Rü nüma ga guma bucü rü niyachigü. Natürü wüxi ga ngunexügu rü nanatüxü ínayadau ga trîgu íbuxgüxütanüwa yexmaxe. ¹⁹Rü nüma ga guma bucü rü inanaxügü ga aita nax naxüxü, rü ñanagürü: —Poraäcü changuxchametüxüchi —ñanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü wüxi ga tümaarü duüxücax taca rü ñanagürü: —iYéa naéxütawa naga! —ñanagürü. ²⁰Rü nüma ga yema tümaarü duüxü rü naéxütawa nanaga. Rü ngîma rü inaganagü rü ngîgüperemawa inatoxêxê ñuxmata tocuchiwa nangu. Rü yexgumatama nayu ga guma bucü. ²¹Natürü ngîma ga naé rü yema ucapu ga Erichéu nagu pexügu iyaxü nagu ga yema norü pechicaxü ga nagu napexü. Rü fixüxü rü inawâxta ga yema îax. ²²Rü yemawena ngîtecax yéma imuga rü ngîgürügü: —iNua namu i wüxi i tóru duüxü namaxâ i wüxi i búru nax naxütawa chaxüxücax ya yimá Tupanaarü orearü

uruxũ! Rũ ñuxũchi tá chatáegu
—ngĩgürügü.

.....

²⁷Rũ maxpúne ga Carméruwa ingu ga
Erichéu íyexmaxúwa. Rũ yexguma
naxútawa nanguxgu, rũ nacutúwa
inajxáchi. Rũ guma Erichéuarũ
ngũxêêruxũ ga Yiéchi rũ ngĩxcax nixũ
nax ngĩxũ yagagachixúcax. Natürũ nũma
ga Erichéu rũ ñanagürũ nüxũ:

—Núétama erũ ngĩma rũ poraãcü
ngechaũ ngĩxũ nangux, natürũ nũma ya
Cori ya Tupana rũ tauta chomaxã nüxũ
nixu nax taxacũ ngĩxũ ngupetũxũ
—ñanagürũ. ²⁸Rũ yexguma ga ngĩma rũ
ngĩgürügü: —Pa Corix, rũ cumatama nixĩ
ga chomaxã nüxũ quixuxũ rũ tá nax
chaxãxacũxũ, rũ tama choma cuxna
naxcax chaca ga yema. Natürũ ga
yexguma rũ cumaxã nüxũ chixu nax
tama choxũ cuwomüxêxũ çrũ ñuxãcü i
ñuxma i marũ nayuxũ ya chaune?

—ngĩgürügü. ²⁹Rũ yexguma ga Erichéu
rũ Yiéchixũ ñanagürũ: —iPaxa cugũ
namexêxê rũ nayaxu ya yima chorũ
caxüruxũ rũ paxa ngéma ngĩpatawa
naxũ! Rũ ngëxguma texéxũ namagu
cungauxgu irũ taxútama nüxũ curümoxê!
Rũ ngëxguma texé namawa cuxũ
rümoxëgu irũ taxútama cunangãxũ! Rũ
ngëxguma ngĩpatawa cunguxgu irũ yima
bucüchametügu naxú ya yima chorĩ
caxüruxũ! —ñanagürũ. ³⁰Natürũ ga
ngĩma ga naé ga guma bucü rũ
Erichéuxũ ngĩgürügü: —Cori ya
Tupanaégagu rũ cuégagutama cumaxã
nüxũ chixu rũ taxútama chatáegu ega
tama cumaxã yixĩgu —ngĩgürügü. Rũ
yexguma ga nũma ga Erichéu rũ ngĩwe
narüxũ. ³¹Rũ nũma ga Yiéchi rũ yoxni

napexegu nixũ. Rũ yexguma ngĩpatawa
nanguxgu, rũ guma caxüruxũ rũ guma
bucüchametügu nanaxú, natürũ
taxuxũma nangupetũ nax wena
namaxúcax. Rũ yemacax ga nũma ga
Yiéchi rũ Erichéucax natáegu, rũ namagu
nüxũ nangau. Rũ ñanagürũ nüxũ:

—Yimá bucü rũ tama naxcax natáegu i
norũ maxũ —ñanagürũ. ³²Rũ yexguma
Erichéu yéma ngxug, rũ guma ípatagu
naxücu. Rũ yexma nüxũ nayangau ga
guma bucü ga marũ yucü ga norũ
pechicáétügu úcü. ³³Rũ yema ucapugu
naxücu ga Erichéu, rũ nanawãxta ga ñax,
rũ inanaxügü nax Cori ya Tupanamaxã
yadexaxũ. Rũ guma bucümaxã
nüxicatama yéma nayexma. ³⁴Rũ
yemawena rũ yema pechicaxügu
nañunagü naétü ga guma bucü. Rũ guma
bucüaxgu nañaxũ, rũ naxetügu naxüxetti,
rũ naxmëxétügu naxúxmëx. Rũ guma
bucüétügu niñu. Rũ yexguma ga naxüne
ga guma bucü rũ ngürũ nanai. ³⁵Rũ
yexguma ga nũma ga Erichéu rũ ínarüda,
rũ yema ucapugu narüxüxũ. Rũ
yemawena rũ wenaxarũ noxrirüütama
guma bucüétü nañunagü. Rũ ngürüächi
ga guma bucü rũ nangaixchu 7
expüxcüna, rũ nidauuchi. ³⁶Rũ yexguma
ga nũma ga Erichéu rũ Yiéchicax naca rũ
ñanagürũ nüxũ: —iNgĩxcax naca i naé ya
daa bucü! —ñanagürũ. Rũ nũma ga
Yiéchi rũ ngĩxcax naca. Rũ yexguma
Erichéu íyexmaxúwa nanguxgu, rũ nũma
rũ ñanagürũ ngĩxũ: —Daa nixĩ ya cune
—ñanagürũ. ³⁷Rũ ngĩma rũ naxcax iyaxũ
rũ Erichéupexegu inangücuchi. Rũ
yemawena iyaga ga guma ngĩne rũ
íixüxũ nawa ga yema ucapu.

.....

**Naamáũ rü naxçax nitaane
ga norü chaxünewa**

5 ¹Nayexma ga wüxi ga yatü ga Chíríaanecüãx ga Naamáũgu áégacü. Rü nüma rü Chíríaanearü áëxgaciärü churaragüeru nixĩ. Rü norü áëxgacü rü poraäcü nüxũ nangechaũ rü nüxũ narüngüxëxë yerü muëxpüxcüna rü norü churaragümaxã norü uanügüxũ narüporamae. Natürü nüma ga yema yatü rü chaxünemaxã nidaçawe. ²Rü nüma ga Chíríaanecüãxgü rü muëxpüxcüna Iraéanecüãxgüçax ínayaxüächi. Rü guxema tüxũ ínayauxüetanüwa rü iyexma ga wüxi ga pacü ga Iraéanecüãx ga Naamáũ napatawa ngĩxũ gacü nax naxmaxütaxũ yixĩxüçax. ³Rü wüxi ga ngunexũgu ga yema pacü rü ngĩrü chiüraxũ ngĩgürügü: —Chierü nax namexũ ya yimá chorü cori ega naxütawa naxüxgu ya yimá orearü uruxũ ya Chamáriaanewa ngëxmacü, rü ngëxguma rü chi naxçax nitaane i norü chaxünewa —ngĩgürügü. ⁴Rü nüma ga Naamáũ rü norü áëxgacümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga yema pacü nüxũ ixuxũ. ⁵Rü nüma ga guma Chíríaanearü áëxgacü rü nanangãxũ rü ñanagürü: —iËcü ngëma naxü! Rü choma rü tá cuxna chanaxã i wüxi i popera naxçax ya Iraéanecüãxgüarü áëxgacü nax cuxũ nacuáxüçax —ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Naamáũ rü inaxüächi. Rü yéma nanana ga 6,000 tachinü ga diëru ga úirunaxçax rü 30,000 tachinü ga diërumünaxçax rü 10 ga naxchiru. ⁶Rü yema popera ga yéma namuxũ naxçax ga Iraéanecüãxgüarü áëxgacü, rü

ñanagürü: “Yimá yatü ya ngëma nangecü i ñaa popera rü chorü duũxũ ya Naamáũ nixĩ. Rü chanaxwaxe nax naxçax cuyataanexëëxũ nawa i norü chaxüne”, ñanagürü. ⁷Rü yexguma yema poperaxũ nadaumatügu ga guma Iraéanecüãxgüarü áëxgacü, rü nügü narügáutechiru rü ñanagürü: —¿Ëxna nüma nüxũ nacuáxgu rü choma chixĩ ya Tupana i maxũ nüxna chaxãxũ rü nüxna chanayaxuxũ, rü ngëmacax nua chaüxcax namuaxũ i ñaa yatü nax naxçax chayataanexëëxüçax i norü chaxünewa? Rü ñuxma i nüma rü ngëmagu nügü nicüxmare nax ñuxäcü wena tá taxçax íyaxüächixũ —ñanagürü. ⁸Natürü yexguma guma orearü uruxũ ga Erichéu nüxũ cuáchigagu ga yema nügü nax nagáutechiruxũ ga guma áëxgacü nagagu ga yema popera ga nayaxuxũ, rü naxçax yéma namuga rü ñanagürü: —¿Tüxcüü i cugü curügáutechiruxũ? iRü ëcü nua namu i ngëma yatü nax nua choxũ íyadauxüçax! Rü tá naxçax nitaane nax ngëmawa nüxũ nacuáxüçax rü nua Iraéanewa nax nangexmaxũ i Tupanaarü orearü uruxũ —ñanagürü. ⁹Rü nüma ga Naamáũ rü yéma naxü nagu ga norü cáru ga cowarugü itíxüne, rü Erichéuarü iãxpatawa nayachaxächi. ¹⁰Natürü nüma ga Erichéu rü Naamáũxütawa nanamu ga wüxi ga norü ngüxëëxuruxũ nax namaxã nüxũ yanaxuxüçax ga yema Erichéuarü ore. Rü nüma ga yema duũxũ rü ñanagürü Naamáũxũ: —iËcü 7 expüxcüna natü i Yudáüwa cugü nayaxune! Rü ngëmaäcü tá cuxçax nitaane nax curüchaxünexũ —ñanagürü. ¹¹Rü nüma ga Naamáũ rü

nanu rü íniña rü ñanagürü: —Choma nagu charüxĩnũgu rü chi chauxcax ínaxũxũ rü ngẽmaãcü mea choxũ nayaxu rü ngẽma nachĩacũma chi Cori ya Tupanana naca rü nagu ningógũ i ngẽma ícharũchaxũnẽxũwa rü ngẽmaãcü chi chauxcax nitaane nawa i chorũ chaxũne. ¹²¿Rü tama ẽxna i ngẽma natũgũ i Abána rü Fáfa i Damácuanewa ngẽmagũxũ rü guxũ i togũ i natũ i Iraéanewa ngẽmagũxũarũ yexera namexechixĩ? Rü ngẽmacax rü taxucürũwama ngẽma chaxũ nax ngẽma natũwa chaugũ chayayaxuxũcax rü charũmexũcax —ñanagürü. Rü yemaacũ poraãcü nanu rü natáegu. ¹³Natürü ga norũ duũxũgũ rü naxcax naxĩ rü ñanagürũgũ nüxũ: —Pa Corix, ngẽxguma chi yimá orearũ uruxũ rü taxacürũ guxchaxũ cuxũ naxũxẽẽgu rü ngẽxguma rü chi cunaxũ. Natürü i ñuxma nax natauxchaxũ i ngẽma cumaxã nüxũ yaxuxũ rü yexera name nixĩ i naga cuxĩnũ. iRü cugũ nayaxunemare nawa i ngẽma natũ nax ngẽmaãcü cuxcax yataanexũcax! —ñanagürũgũ. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü nawa naxũ ga yema natũ ga Yudáũ. Rü 7 ẽxpũxcũna nawa naxũe rü nügũ nayaxune yema orearũ uruxũ namaxã nüxũ ixuxũrũxũ. Rü yexguma ga naxchaxmũxũ rü narũme rü wũxi ga buxechaxmũxũrũxũ nixĩ. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü guxũma ga yema namücũgũ rü Erichéuxũtawa naxĩ. Rü yexguma Erichéuxũtawa nangugũgu, rü nüma ga Naamáũ rü ñanagürü nüxũ: —Ñuxmawaxi nixĩ i aixcũma chayaxõxũ rü guxũwama i ñoma i naanewa rü nataxuma i to i Tupana, rü yimá

Iraéanecũãxgũarũ Tupanaxicatama nixĩ ya aixcũma Tupana ixĩcü. Rü ngẽmacax cuxũ chachixewe nax choxũ cunayaxuxũ i ñaa wũxi i ãmare i cuxna chaxãxchaũxũ —ñanagürü. ¹⁶Natürü nüma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Chorũ Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü taxũtãma cuxũ chanayaxu i ngẽma ãmare —ñanagürü. Rü nüma ga Naamáũ rü namaxã nayachixewechigũama nax nüxũ nayauxãxũcax. Natürü ga nüma ga Erichéu rü tama nanayaxu. ¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Naamáũ rü ñanagürü: —Ëcü, ngẽxguma ngẽmaãcü yixĩgu irũ nua choxũ yangexẽxẽ i taxre i cowaruwetaãcu naguxũ i waixũmũ! Erũ ñuxmaũcũxũ rü marũ taxũtãma togũmare i tupanacax chayamãx rü chayagu i naxũnagũ, rü Cori ya Tupanacaxicatama tá nixĩ ichanaxũxũ i ngẽma. ¹⁸Natürü ngẽxguma yimá chorũ ãẽxgacũ norũ tupana i Dimúũpatagu naxũcuxgu rü chauxchacũxũ yangĩãcũma napexegu chomaxã nacaxãpũxũgu, rü chanaxwãxe ya Tupana rü choxũ nüxũ inarũngũma i ngẽma —ñanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Erichéu rü nanangãxũ rü ñanagürü: —iËcü, taãxẽãcü natáegu! —ñanagürü. Rü nüma ga Naamáũ rü natáegu. ²⁰Rü yexguma marũ yãxũwaxũra nanguxgu, rü guma Erichéuarũ ngũxẽẽrũxũ ga Yiéchi rü ñaxũgu narũxĩnũ: “Yimá chorũ cori rü taxuxũma Naamáũ ya Chírĩaanecũãxna nayaxu i ngẽma ngẽmaxũgũ i nua naxcax nanaxũ. Rü ngẽmacax i ñuxma rü tá nawe changẽ nax nüxna chayacaxũcax”, ñaxũgu narũxĩnũ. ²¹Rü nüma ga Yiéchi rü

Naamáüwe nangẽ. Rü yexguma Naamáü nüxü ðaxxu nax nawe nangẽxü rü ínayachaxächi rü ínachie nawa ga norü cáru. Rü Yíechicax nixü rü nüxna naca: —¿Taxacürü chixexü nangupetü? —ñanagürü. ²²Rü yexguma nüma ga Yíechi rü Naamáüxü ñanagürü: —Taxuxüma nangupetüchirex. Natürü yimá chorü cori rü cuwe choxü narümu nax cumaxá nüxü chayarüxuxüçax rü ngexwacaxtama ngéma nangugü i taxre i orearü uruügü i ngextüxüxü i Efraíarü mǎxpúneanewa ne íxü. Rü ngémaçax i nüma ya chorü cori rü nua cuxçax namuga nax nüxna cunaxãxüçax i 3,000 tachinü i diëru rü taxremü i naxchiru —ñanagürü. ²³Rü nüma ga Naamáü rü nanangãxü rü ñanagürü: —iËcü, yange i 6,000 tachinü naguxü i diëru! —ñanagürü. Rü nüma ga Naamáü rü yexeraxü ga diëru nüxna naxãama. Rü taxre ga chocagu ngíxü nanucu wüxigu namaxá ga yema taxremü ga naxchiru. Rü taxre ga norü duüxügüna nanana nax Yíechipatawa nangegüaxüçax. ²⁴Rü yexguma guma mǎxpúne ga Erichéu nagu áchiünewa nangugügu, rü nüma ga Yíechi rü Naamáüarü duüxügüna nanayaxu ga yema diëru, rü ñuxmachí nanamuegutani. Rü yemawena rü ípatagu nayacüxgü ga yema diëru. ²⁵Rü nüma ga Yíechi rü ñuxüchi norü corixütawa naxü. Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü ñanagürü: —¿Ngextá ne cuxü Pa Yíechix? —ñanagürü. Rü nüma ga Yíechi nanangãxüga rü ñanagürü: —Taxuwama nixí ne chaxüxü —ñanagürü. ²⁶Natürü nüma ga Erichéu rü nüxna nicachigüama rü ñanagürü: —¿Tama ëxna nüxü cucuax i ngëxguma

Naamáü naweüwa cuxçax íxüegu rü Tupana rü choxü nüxü nacuaxëxë i ngéma? Natürü ñuxma nax Tupanaarü poramaxá yixíxü i naxçax yataanexü i ngéma yatü, rü ngémaçax tama name nax naxütawa naxçax ícaxü i naxchiru, rü nayauxtanüxü nax naxçax itaxexüçax i naanegü, rü úbanecügü, rü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxügü i yatüxügü rü ngexügü. ²⁷Rü ngémaçax i ñuxma i ngéma Naamáüarü chaxüne rü tá cuxna naxüe rü nüxna naxüe i cuxacügü rü cutaagü. Rü ngémaäcü tá nixí i guxügütama —ñanagürü. Rü yexguma nüma ga Yíechi rü Erichéuna yaxügachigu rü nüxna naxüe ga chaxüne, rü nanacómüächi ga naxchaxmüxü.

.....

Erichéu rü Chíríaanecüãxgüchiga

6 ⁸Rü nüma ga Chíríaanecüãxarü ãëxgacü rü Iraéanecüãxgümaxá nügü nadaixchaü. Rü yemaçax namaxá nangutaquexe ga norü churaragüeru rü namaxá nüxü nixu nax taxacürü nachicawa tá nagagüaxü ga norü churaragü. ⁹Natürü Tupana rü Erichéuxü nüxü nacuaxëxë ga yema Chíríaanecüãxarü ãëxgacüarü ínü. Rü yemaçax ga Erichéu rü Iraéanecüãxgüarü ãëxgacüxütawa namuga nax tama yema nachicawa naxíxüçax yerü yema Chíríaanecüãxgü rü yexma ínayacüxëügüchaü. ¹⁰Rü nüma ga Iraéanecüãxarü ãëxgacü rü yéma nanamugü ga norü ngugütaeruügü nax nüxü nacuáxüçax rü aixcüma yixíxü ga yema Erichéu nüxü ixuxü. Rü aixcüma nixí ga yema, rü

yemaacü muexpüxcüna tama yema
 Chíriaanecüãxgüme xëgu yaí ga
 Iraéanecüãxgü. ¹¹Rü nüma ga
 Chíriaanearü ãëxgacü rü nabaiãchiãxë.
 Rü norü churaragüeruxü
 nangutaquexexë rü nüxna naca rü
 ñanagürü: —¿Texé tixí ya petanüwa ya
 bexma namaxã nüxü ixuamáxe? ¿Rü
 texé tixí ya Iraéanecüãxgüarü
 ãëxgacümaxã nüxü ixuamáxe i ngëma
 nagu charüxinüxü? —ñanagürü. ¹²Rü
 wüxi ga norü churaragüeru rü
 nanangãxü rü ñanagürü: —Pa
 ãëxgacüx, taxüema tixí ya texé ya nüxü
 ixuxe i ngëma nagu curüxinüxü. Natürü
 yimá Erichéu ya Tupanaarü orearü
 uruxü ga Iraéanewa ngëxmacü, rü yimá
 nixí ya Iraéanecüãxgüarü ãëxgacümaxã
 nüxü ixuamacü woo ngëma cuxicatama
 nagu curüxinüxü ega curü pechicawa
 cungexmagu —ñanagürü. ¹³Rü yexguma
 nüma ga Chíriaanearü ãëxgacü rü norü
 duüxügüxü namu rü ñanagürü: —Ëcü
 ingëma pexí rü naxcax peyadaux i
 ngëma Erichéu! Rü ngëxguma nüxü
 ipeyangauxgux rü ichomaxã nüxü pixu
 nax ngëma chanamugüxüçax i ñuxre i
 churaragü nax yanayauxgüaxüçax!
 —ñanagürü. Rü namaxã nüxü nixugüe
 ga ñane ga Dotáüwa nax nayexmaxü.
¹⁴Rü yéma nanamugü ga wüxitücumü
 ga churaragü ga cowaletügu íxü rü
 totücumü ga cárugü ga cowaletügu
 itügünegu íxü rü muxüma ga churaragü
 ga nacutügamare íxü. Rü yema
 churaragü rü chütacü guma ñane ga
 Dotáüwa nangugü rü nüxü
 ínachomaeguãchi. ¹⁵Rü moxüãcü
 paxmama ínarüda ga Erichéuarü
 ngüxëëruxü. Rü yexguma ínaxüxügu ga

ípatawa, rü nüxü nadau ga yema
 churaragü ga guma ñanexü
 íchomaeguãchixü namaxã ga norü
 cowaletügu, rü namaxã ga naweügü ga
 cowaletügüne. Rü Erichéumaxã nüxü
 nayarüxu rü ñanagürü: —¿Ñuxmax, Pa
 Ngüxëëruxü, rü taxacü tá ixüexü?
 —ñanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Erichéu rü
 nanangãxü rü ñanagürü: —¡Taxü i
 cumuüxü! erü ngëma Tupanaarü
 churaragü i daxüçüãx i tamaxã
 ngëxmagüxü rü ngëma
 Chíriaanecüãxarü churaragüarü yexera
 narümumae —ñanagürü. ¹⁷Rü nüma ga
 Erichéu rü nayumüxë rü ñanagürü: —Pa
 Corix, Pa Tupanax, cuxna chaca nax
 cunangoxetüxëëxüçax ya daa chorü
 ngüxëëruxü nax nüxü nadauxüçax i
 ngëma curü churaragü i torü dauruxü
 ixügüxü —ñanagürü. Rü nüma ga Cori
 ya Tupana rü nanangoxetüxëë ga guma
 Erichéuarü ngüxëëruxü. Rü nüxü nadau
 ga guma maxpüne rü namaxã nanapá ga
 Tupanaarü churaragü ga cowaletügu
 íxü rü naweü ga ñoma üxiemarüxü
 ixügüne ga Erichéuxü íchomaeguãchixü.
¹⁸Rü yexguma yema churaragü ga
 Chíriaanecüãx Erichéuçax
 ibuxmüchaügu, rü nüma ga Erichéu rü
 Cori ya Tupanana naca rü ñanagürü:
 —Pa Tupanax, ëcü iyangexetüxëë i
 ngëma duüxügü! —ñanagürü. Rü nüma
 ga Cori ya Tupana rü nayangexetüxëë
 yema Erichéu naxcax íçaxürixü. ¹⁹Rü
 yexguma ga Erichéu rü ínaxüxü ga
 napatawa rü yema Chíriaanearü
 churaragüxü ñanagürü: —Pa
 Churaragüx, rü ípetü rü tama daa nixí
 ya yima ñane ya naxcax pedauxüne. Rü
 ëcü inua chowe perüxü! Rü tá naxütawa

peḫũ chagagũ i ngẽma yatũ i naxçax
pedauxũ —ñanagürũ. Rũ ñane ga
Chamáriawa nanagagũ. ²⁰Rũ yexguma
Chamáriawa nangugũgu, rũ nũma ga
Erichéu rũ nayumũxẽ rũ ñanagürũ: —Pa
Corix, ñuxma rũ iyadauuchigũxẽxẽ nax
nũxũ nadaugũxũçax! —ñanagürũ. Rũ
yexguma ga nũmagũ rũ nidauuchigũ, rũ
nũxũ nicuaxãchitanũ ga ñane ga
Chamáriaarũ aixepewa nax
nayexmagũxũ. ²¹Rũ yexguma ga nũma
ga guma Iraéanecũãxgüarũ ãëxgacũ rũ
yema Chíríaanecũãxgüarũ churaragũxũ
nadãuxgu, rũ Erichéuna naca rũ
ñanagürũ: —Pa Corix ñnamexũ nax
chanadaixũ? —ñanagürũ. ²²Natürũ
nũma ga Erichéu rũ nanangãxũ rũ
ñanagürũ: —Tama name nax cunadaixũ,
erũ tama tacũma nixĩ nax nadãux i
ngẽma duũxũgũ fıyauũxũ. Rũ
narũmemae nixĩ nax mea
cunachibũexẽẽxũ rũ nax
cunaxaxegũẽẽxũ. Rũ ñuxũchi
inachixũanecax nawoeguxẽẽ!
—ñanagürũ. ²³Rũ yexguma ga nũma ga
Iraéanecũãxgüarũ ãëxgacũ rũ nanaxũ ga
wũxi ga taxũ ga õna naxçax ga yema
Chíríaanecũãx ga churaragũ, rũ
nanachibũexẽẽ rũ nanaxaxegũxẽẽ. Rũ
ñuxũchi norũ ãëxgacũçax ínayamugũ.
Rũ yexgumaũcũxũ ga nũma ga
Chíríaanecũãxgũ rũ marũ taguma
Iraéanecũãxgũxũ nachixewe.
.....

**Ocochía nixũcu nax Yudáanecũãxarũ
ãëxgacũ yixĩxũçax**

8 ²⁵Rũ yexguma 12 ga taunecũ
Iraéanecũãxarũ ãëxgacũ yixĩxgu ga
Yoráũ ga Acáx nane, rũ yexguma nixĩ ga

Yudáanewa yexwacax yaxũcuxũ ga
Ocochía nax Yudáanecũãxarũ ãëxgacũ
yixĩxũçax. Rũ nũma ga Ocochía rũ
Yudáanecũãx ga Yoráũ nane nixĩ. ²⁶Rũ
nũma ga Ocochía rũ 22 ga taunecũ
nũxũ nayexma ga yexguma
ínaxũgũãxgu nax ãëxgacũ yixĩxũ. Rũ
wũxi ga taunecũ nixĩ nax Yerucharéũwa
ãëxgacũ yixĩxũ. Rũ naé ga Ataría rũ
Iraéanecũãxarũ ãëxgacũ ga Acáxacũ
iyixĩ rũ ngĩrũ oxĩ rũ ãëxgacũ ga Órí nixĩ.
²⁷Rũ nũma ga Ocochía rũ poraãcũ
nachixecũma yema norũ oxĩ ga
Acáxtanũxũrũxũ. Rũ yemacax ga yema
Ocochía iũxũ rũ tama name ga Cori ya
Tupanapexewa.

.....

**Yeú ningucuchi nax Iraéanecũãxarũ
ãëxgacũ yixĩxũçax**

9 ¹Rũ nũma ga Tupanaarũ orearũ
uruxũ ga Erichéu naxçax naca ga
wũxi ga norũ ngũexũ, rũ ñanagürũ nũxũ:
—iPaxa cugũ namexẽẽ nax
icuxũãchixũçax! iRũ íyange i wũxi wexũ
i chíxũ, rũ Garaáxanewa ngexmane ya
ñane ya Ramúwa naxũ! ²Rũ ngëxguma
ngẽma cunguxgu irũ naxçax nadau ya
Yeú ya Yochapá nane ya Níchitaxa! iRũ
nagu naxũcu ya yima ípata ya nawa
nangexmane! iRũ natanũxũgũna
yagagachi, rũ to i ucapuwa naga! ³iRũ
yawãxnaxũ i ngẽma chíxũ i ngẽma
íquingexũ! iRũ ngẽmamaxã nabaeru rũ
ñacurũgũ tá nũxũ: “Rũ ñanagürũ ya Cori
ya Tupana: ‘Choma rũ Iraéanecũãxarũ
ãëxgacũxũ cuxũ chingucuchixẽẽ’”,
ñacurũgũ tá nũxũ! iRũ ngẽmawena rũ
yawãxna i íãx rũ fıxũ rũ taxuwatáma
cuyachaxãchi! —ñanagürũ. ⁴Rũ yema

Erichéuarü ngúexũ ga orearü uruxũ rü inaxũachi nax Garaáxanewa yexmane ga ñane ga Ramúwa nax naxũxũ. ⁵Rü yexguma yéma nanguxgu, rü nüxũ inayangau ga churaragüarü capitáũgü ga íngutaquexegüxũ. Rü ñanagürü nüxũ: —Choxũ nangexma i wüxi i ore i cumaxã nüxũ chixuxchaũxũ, Pa Capitáũx —ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —¿Texé i totanüwa ya tümamaxã quidexachaũxe? —ñanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruxũ rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Cumaxã nixĩ i chidexachaũxũ, Pa Capitáũx —ñanagürü. ⁶Rü yexgumatama inachi ga nüma ga Yeú, rü yema orearü uruũmaxã to ga ucapugu naxücu. Rü nüma ga orearü uruxũ rü chíxũmaxã nanabaeru rü ñanagürü nüxũ: —Cori ya Iraéanecüãxgiarü Tupana rü ñanagürü cuxũ: “Ñuxma i choma rü cuxũ chaxuneta nax ngéma chorü duũxũgü i Iraéanecüãxgiarü ãëxgacü quixixũcax i nua Iraéanewa. ⁷Rü cuma rü tá cunadai i guxũma i Acáxtaagü. Rü ngémaacü tá nayangutanüxëxë i guxũma i chorü orearü uruũgü rü chorü duũxũgü ga nadãixũ ga Yechabé. ⁸Rü guxũtáma i Acáxtanüxũgü rü tá nadai. Rü ngémaacü tá chanaguxëxë i guxũma i ngéma iyatüxũ i natanüxũ i Iraéanewa ngëxmagüxũ. Rü taxuxũtáma ngextá namaxũ”, ñaxũ ya Tupana —ñanagürü ga yema orearü uruxũ.
.....

**Yeú rü nayamãx ga Yoráũ ga
Iraéanecüãxarü ãëxgacü**

¹⁶Rü yemawena ga nüma ga Yeú rü naweũ ga cowaru itúxũnegu nixüe rü

ñane ga Yeréwa naxũ ga ãëxgacü ga Yoráũxũtawa. Rü nüma ga Yoráũ rü nidãxawe nagagu nax norü uanügũmaxã nügü nadaixũ. Rü nüma ga Yudáanecüãxarü ãëxgacü ga Ocochía rü ta yéma Yoráũxũtawa nayexma, yerü yexma nanaxũane. ¹⁷Rü yema dauũtaeruxũ ga ñane ga Yeréarü dauũtaechicawa yexmaxũ rü nüxũ nadau ga yema Yeútanüxũ nax yéma ne naxixũ. Rü yemaçax nica rü ñanagürü: —Duũxũgü nixĩ i yea ngéma ne íxũ —ñanagürü. Rü nüma ga Iraéanecüãxarü ãëxgacü ga Yoráũ rü norü duũxũgüxũ namu rü ñanagürü: —iWüxi i churara i cowaruétügu ixũxũ ngéma pemux nax íyadauxũcax rü tama nueva núma íxũ yixĩ! —ñanagürü. ¹⁸Rü yema churara ga cowaruétügu ixũxũ rü Yeúçax niña rü nüxna naca rü ñanagürü: —Ãëxgacü nua choxũ namu nax cuxna chayacãxaxũcax rü “¿Tama nueva nua pexĩ?” —ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngéma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i choweama cuxü —ñanagürü. Rü yema ñanearü dauũtaeruxũ rü ãëxgacüxũ ñanagürü: —Ngéma churara rü marü natanüwa nangu natürü tama natáegu —ñanagürü. ¹⁹Rü nüma ga ãëxgacü rü yexgumatama to ga churara ga cowaruétügu ixũxũ yéma namu. Rü nüma rü yéma Yeútanüwa nangu rü ñanagürü: —Ãëxgacü nua choxũ namu nax pexna chayacãxũcax rü “¿Tama nueva nua pexĩ?” —ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngéma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i choweama cuxü

—ñanagürü. ²⁰Rü yema ñanearü dauxütaeruxü rü wenaxarü ãëxgacümaxã nüxü nixu rü ñanagürü: —Ngëma to i churara i ngëma üxü rü natanüwa nangu natürü tama natäegu. Rü çauxçax rü ngëma naweümaxã icuaxü rü Níchitaxa i Yeú nixí, erü wüxi i ngeãëxürüxü inayaxüxëxë ya yima naweü, erü woetama ngëma nixí i nacüma —ñanagürü. ²¹Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Yoráü rü norü churaragüxü namu nax naweü cowaruwa yachocuchigüxüçax. Rü cowaruwa nüxü nayachocuchigü. Rü nüma ga Iraéanecüãxarü ãëxgacü ga Yoráü rü Yudaánecüãxarü ãëxgacü ga Ocochía rü wüxichigü naweügu inaxiãchi nax Yeúpexegu yayixixüçax. Rü meama Nabú ga Yerécüãxarü naanegu nüxü nayangaugü. ²²Rü yexguma Yeúxü inangauxgu ga Yoráü rü nüxna naca rü ñanagürü nüxü: —¿Pa Yeúx, tama i nuwa nua cuxüxü? —ñanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxü rü ñanagürü: —¿Taxacürü ngechaxü i naxçax ícucaxaxü ega ngëma cué i Yechabé rü nagu ínamaxüxgu i ngëma chixexü i guxãxü namaxã nachixexëëxü? —ñanagürü. ²³Rü yexgumatama nüma ga Yoráü rü nadauegu rü niña. Rü aita Ocochíacax naxü rü ñanagürü: —Tórü daiwa üxü nixí, Pa Ocochíax, rü nataechitae —ñanagürü. ²⁴Natürü nüma ga Yeú rü norü würa nayaxu rü Yoráüxü namaxü. Rü Yoráüçaxwena ningaxi ga naxne rü norü maxünewa nayarügo. Rü yexma naweügu nayu ga nüma ga Iraéanecüãxarü ãëxgacü ga Yoráü.

Yeú rü Yudaánecüãxarü ãëxgacü ga Ocochíaxü nimax

²⁷Rü yemaxü nadauxgu ga Ocochía ga Yudaánecüãxarü ãëxgacü, rü ñane ga Betagáüçax niña nagu ga yema nama ga Gúruwa daxü. Natürü nüma ga Yeú rü nawe nangë rü norü churaragüxü namu nax yamaxgüaxüçax. Rü guma ñane ga Ibéaarü ngaicamagu nüxü nayangaugü, rü yexma naweügutama nanapixëëgü. Natürü ga nüma rü niñaama rü ñuxmata ñane ga Meyíduwa nangu. Rü yexma nayu.

Atarí rü ngíxchaama Yudaánecüãxarü ãëxgacüxü ngígü iyangucuchixëxë

11 ¹Rü yexguma ngíma ga Atarí ga Ocochía naé nüxü cuaxgu ga ngíne rü marü nax nayuxü, rü duüxügüxü imu nax nadaíaxüçax ga guxüma ga Ocochíaxacügü. ²Natürü ga Yochába ga ãëxgacü ga Yoráüacü ga Ocochíaeyax rü wüxi ga ucapugu Ataríachaxwa iyacux ga Yoá ga Ocochía nane norü dauruümaxã. Rü yemaacü tama nayamaxgü. ³Rü ngíma ga Yoáarü dauruxü rü 6 ga taunecü Tupanapatagu namaxã iyacux. Rü yexgumayane ga Atarí rü Iraéanewa ãëxgacü iyixí. ⁴Rü yexguma marü 7 ga taunecü ngíxü inguxgu ga ãëxgacü nax yixíxü ga Atarí, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax nangema ga yema churaragüerugü ga ãëxgacüpatamaxã icuaxgüxü rü yema capitáügü ga ãëxgacüna daugüxü, rü Cori ya Tupanapatagu nanamucu ga yema nüma ínayexmaxüwa. Rü yéma

Tupanaégagu yema churaragümaxã inaxüga nax tama nüxü yaxugüexüçax nax namaxüxü ga Ocochía nane ga Yoá. Rü yemawena rü Yoáxü nangoxëxë nax nüxü nadaugüxüçax. ⁵Rü ñuxüchi nayaxugüçuxë rü ñanagürü nüxü: —Ñaacü tá nixí i pedauxütaegüxü. Rü ngëxguma wüxichigü i yüxügu ãëxgacüpataarü dauwa pichocüxgux rü wüxütücumü i pema rü tá ngëma ñax i ãëxgacüpatapëxewa ngëxmaxüna pedaugü. ⁶Rü ngëma toxchimüxü rü ngëma ñax i Chürgu ágaxüwa tá nadauxütaegü. Rü ngëma perü tomaepüxchimüxü rü ãëxgacüpataçawena üxü i ñaxwa tá nadauxütaegü. Rü ngëmaäcü tá nixí i nüxna pedauxü ya yima ãëxgacüpata. ⁷Rü pema i ngüchigaarü ngunexügu ãëxgacüpataarü dauwa ípechoxüxü, rü tá pexí Tupanapatana pedaugü ya daa bucü ya ãëxgacü tá ixüçü íngexmaxüwa. ⁸Rü äxnexäcü tá nüxü ípechomaeguächi ya daa Tupanapata ya daa bucü nawa ngexmane. Rü texë ya nagu ücuchaüxe rü tá tüxü pimax. Rü nawe tá pixixütanü ya daa bucü i nüma ínaxüxüwa —ñanagürü. ⁹Rü nüma ga yema churaragüeru rü chacherdóte ga Yoiádaga naxínüe rü nanaxügü ga yema namaxã nüxü yaxuxü. Rü wüxichigü ga yema churaragüeru rü norü churaragütücumümaxã inacuax. Rü yemaacü yema chocuxü ga churaragü ga ãëxgacüpatawa dauxütaegüxü, rü yema churaragü ga yema puracüwa íchoxüxü, rü wüxichigü ga ngüchigaarü ngunexügu guma chacherdótepëxewa naxüxü. ¹⁰Rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema churaragüeruna nanana

ga guma wocaegü rü poxüruügü ga guma Tupanapatagu nuxü ga ãëxgacü ga Dabíarü ixígüxü. ¹¹Rü nüma ga yema churaragü ga dauxütaegüxü rü nachicawa nixüchigü ga Tupanapataarü tügünecüwawa rü norü toxwecüwawa. Rü yexgumarüxü ta nüxü ínachomaeguächi nax nüxna nadaugüxü ga yema ämarearü guchicaxü. Rü wüxichigü ga yema dauxütaexü rü nixäxne nax nüxna nadaugüxü ga guma bucü. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü ínanamuxüchi ga guma bucü ga tauexta ãëxgacü ga Ocochía nane rü naeruwa nayangaxcuchi ga nanatüpatexe. Rü nananucu ga norü cuaxruxü ga ãëxgacü nax yixixü. Rü chíxümaxã nanabaeru rü yemawena rü nanaxunagü nax ãëxgacü yixixü. Rü guxüma ga duüxügü rü nanapépünegü rü tagaäcü ñanagürügü: —iNamaxüx ya ãëxgacü! —ñanagürügü. ¹³Rü yexguma Ataríá nüxü ínügü ga nax ínapépünetagüxü rü tagaäcü nataäxëgüxü ga yema churaragü rü duüxügü, rü ngüma ga Ataríá rü Tupanapatawa ixü ga yema ínangutaquëxegüxüwa. ¹⁴Rü nüxü idau ga yema nacüma ga peta ga ãëxgacüarü ngucuchichiga rü nüma ga guma ãëxgacü ga Tupanapataarü caxtaxütagu nax nachixü. Rü nüxü idau ta nax naxütagu nachigüxü ga churaragüeru rü paxetaruügü rü duüxügü ga poraäcü taäxëgüxü ga norü cornétagu icuegüxü. Rü yexguma ga Ataríá rü ngügü irügáutechiru rü tagaäcü ngügürügü: —Taechitawaxegüxü. Taechitawaxegüxü —ngügürügü. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü tagaxäcü yema churaragüeruxü namu rü

ñanagürü: —iNgĩxũ Ípegaxüchi i nua!
iRü taxütáma nuxã Tupanapatachiãgu
ngĩxũ pimãx! Rü ngëxguma texé
ngiétüwa chogügu irü peyamãxama!
—ñanagürü. Rü yemaçax ga nümagü rü
guma Tupanapatawa ngĩxũ
ínagaxüchigü, rü yema nachica ga
ãëxgaciärü cowarugümaxã
ínanguxũgüxüwa ngĩxũ natüchigügü. Rü
yexma ngĩxũ nayarümaxgü. ¹⁷Rü
yemawena nüma ga chacherdóte ga
Yoiáda rü Tupanamaxã inaxüga rü
nüma ga ãëxgacü rü norü duũxũgü rü tá
Tupanaga naxínüexũ. Rü yexgumarüxũ
ta rü ãëxgacümaxã rü duũxũgümaxã
inaxüga nax duũxũgü rü tá mea
ãëxgaciaga naxínüexũ rü nüma ya
ãëxgacü rü tá mea duũxũgümaxã
inacuáxũ. ¹⁸Rü ñuxüchi guxüma ga
duũxũgü rü Baáarü ngutaquexepataüwa
naxi rü nagu napogüe. Rü nagu napogüe
ta ga guxüma ga yema Baáarü ãmarearü
guchicaxũgü rü naxchicünãxãgü. Rü
guma Baáarü chacherdóte ga Matáũ rü
Baáarü ãmarearü guchicaxüxütagu
nayamãxgü. Rü yemawena rü
Tupanapataçax nawoegu, rü nüma ga
chacherdóte ga Yoiáda rü yexma
Tupanapatagu nanamugü ga
daxütaeruũgü nax nüxna
nadaugüxüçax. ¹⁹Rü ñuxüchi nüma ga
chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax naca
ga yema churaragüeru ga
ãëxgacüpatamaxã icuaxgüxũ rü ga
capitáũ ga ãëxgaciuna daugüxũ rü
guxüma ga duũxũgü. Rü wüxigu guma
Tupanapatawa inaxĩachi nax
ãëxgaciupatawa nagagüaxüçax ga guma
ãëxgacü. Rü yema iãx ga
ãëxgaciupatapexewaama yexmaxüwa

namaxã nichocu. Rü nüma ga ãëxgacü
ga Yoá rü norü tochicaxüwa nayarüto.
²⁰Rü guxüma ga duũxũgü rü nataãxëgü.
Rü yemaacü Ataríaarü yuwena rü
guxüma ga guma íanecüãx rü taxuxüma
ga guxchaxũgu narüxĩnüe. ²¹Rü nüma
ga Yoá rü 7 ga taunecü nüxũ nayexma
ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu.
.....

Tupanapataarü mexëëchiga

12 ⁴⁻⁵Rü wüxi ga ngunexũgu ga
ãëxgacü ga Yoá rü chacherdóte
ga Yoiádaxũ ñanagürü: —Name nixi rü
tanamexëxë ya Tupanapata. Rü
ngëmacax name nixi i penade i guxüma
i ngëma diëru i woetama Tupanana üxũ
rü ngëma diëru i wüxichigü i duũxũ
norü ngüchaũmaxã ixãxũ. iRü ñuxüchi
curü duũxũgü i diërumaxã
icuaxgüxümaxã nüxũ iXu nax ngëma
diërumaxã namexëëgüaxüçax ya yima
Tupanapata! —ñanagürü. ⁶Natürü
yexguma 23 ga taunecü ãëxgacü yixixgu
ga Yoá rü nüma ga chacherdótegü rü
taxütáma nanamexëëgü ga guma
Tupanapata. ⁷Rü yemaçax ga nüma ga
ãëxgacü ga Yoá rü naxçax nangema ga
chacherdóte ga Yoiáda rü yema togü ga
chacherdótegü ga namüciügü. Rü
ñanagürü nüxũ: —¿Taxacüçax tama
penamexëxë ya yima Tupanapata? iRü
ñuxmaüciüxü rü marü taxütáma
pegüxüta ma diëru ngĩxũ peyaxu
naxütawa i ngëma diërumaxã
nguxügüxü! Rü guxüma i ngëma diëru i
ñuxma ngëxmaxũ rü Tupanapataarü
mexëëruxũ tá nixi —ñanagürü. ⁸Rü
nüma ga chacherdótegü rü norü me nixi
nax nüxũ naxunetaxũ ga wüxi ga diëru

ga woetama Tupanapataarü mexêêruxũ
ixĩxũ rü marü taxütáma nügüxütama
ngĩxũ nayauxgüxũcax. ⁹Rü yexguma
nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü wüxi
ga diêruchixũ naxátaüwa naxüxmaxetü.
Rü âmarearü guchicaxũarü
tügünecüwaguama nanaxũ ga
Tupanapataarü ñaxwa. Rü yema ñaxarü
dauruũgü rü duũxũgüna nayadetani ga
yema diêru, rü yema diêruchixũgu
nayanúcuetanü. ¹⁰Rü yexguma marü
naxáacuãũgu ga diêruchixũ, rü nüma ga
ãêxgacüarü diêruarü ugüruxũ, rü nüma
ga chacherdóte rü ngĩxũ nixugügüxũ ga
diêru, rü wüxi ga chocagu ngĩxũ
nanucu. ¹¹⁻¹²Rü yema diêru rü yexguma
marü poperagu ngĩxũ
nawüpaneguvena, rü yema
puracütanüxüeruna ngĩxũ nana nax
yemaacü yema corapínagüaxũ, rü yema
puracümaxã icuaxgüxũaxũ, rü yema
ixtapüarü üruũgüaxũ, rü yema nutaarü
mexêêcüwaruũgüaxũ
naxütanügüaxũcax. Rü yexgumarüxũ ta
yema diêrumaxã naxcax nataxegü ga
mürapewagü rü nuta ga marü
imexêêcüwagücü rü guxüma ga togü ga
yemaxũgü ga nanaxwaxegüxũ
Tupanapataarü mexêêruxũ.

.....

**Achíriacüaxarü ãêxgacümexêgu nangu ga
iane ga Chamária rü Achíriaanewa
Iraétanüxũgüxũ nagagü**

17 ¹Rü yexguma 12 ga taunecü
nüxũ inguxgu ga Acáa nax
ãêxgacü yixĩxũ ga Yudáanewa, rü
yexguma nixĩ ga nüma ga Ochéa ya Éra
nane rü yexwaca yangucuchixũ nax
Iraéanecüaxarü ãêxgacü yixĩxũcax. Rü

nüma ga Ochéa rü 9 ga taunecü nixĩ ga
Chamáriaarü ñanewa ãêxgacü yixĩxũ.
²Natürü ga yema Ochéa üxũ rü nachixe
ga Tupanapexewa rü woo tama yema
nüxíraxüxũgüxũ ga Iraéanecüaxarü
ãêxgacügü ügüxüxũ nixĩ. ³Rü nüma ga
Achíriaanearü ãêxgacü ga Charimanácha,
rü norü churaragümaxã Iraéanecüaxarü
ãêxgacü ga Ochéacax ínayagoöchi rü
nüxũ narüporamae. Rü norü duũxũgüxũ
nayaxígüxêxê, rü natanüwa tacü ga
diêrucax ínacüüxũ ga gucüma ga
taunecügügu. ⁴Natürü nüma ga
Achíriaarü ãêxgacü ga Charimanácha rü
nüxũ nacüaxama nax Ochéa rü bexma
Equítuanecüaxarü ãêxgacümaxã nax
nügü naxucüxêgüxũ nax Achíriamexêwa
ínguxuchixũcax. Rü naétü marü tama
nüxũ ngĩxũ naxütanü ga yema diêru ga
wüxichigü ga taunecü nüxna ngĩxũ
naxägücü. Rü yemacax nüma ga
Charimanácha rü norü churaragüxũ
namu nax Ochéaxũ yayauxgüxũcax rü
napoxcügüaxũcax. ⁵Rü norü churaragü
rü Iraéanegu nachocu rü ñane ga
Chamáriacax ínayaxüächü rü tomaepüx
ga taunecü yéma nüxna nadaugü nax
taxúema íxüxüxũcax. ⁶Rü yexguma 9 ga
taunecü marü ãêxgacü yixĩxgu ga Ochéa,
rü nüma ga ãêxgacü ga Achíriaanecüax
rü nanapu ga guma ñane, rü
Achíriaanewa tüxũ nagagü ga guxema
Iraéanecüaxgü. Rü ñane ga Arágu tüxũ
ninu ga natü ga Abócutüwa ga
Gocháüanewa. Rü toxguax rü Medúguarü
ñanegügu tüxũ ninu. ⁷Rü yema guxchaxũ
nixĩ ga nüxũ ngupetüxũ ga yema
Iraéanecüaxgü, yerü tama naga naxĩntüe
ga Cori ya Tupana ga Equítuanewa
ínguxüxêêcü ga Faraóümxêwa. Rü

tomare ga tupanaxũ nicuaxũxũgũ, rü
yemaacü Tupanapexewa chixexũ naxügü.

.....

¹⁴Rü woo Tupana rü norü orearü
uruũgüwa nayaxucuxêgü, natürü ga
nüma ga Iraéanecüãxgü rü tama
inaxĩnũechaũ rü tama nüxũ
nacuaxgüchaũ naxrũxũ ga norü oxigü ga
tama aixcũma Cori ya Tupanaaxũ
yaxõgũxũ. ¹⁵Rü yemaacü ga yema
duũxũgü rü nüxũ naxoe ga Tupanaarü
mugü rü nüxũ inarüngũmae ga yema
uneta ga nüxcũma norü oxigũmaxã
Tupana nüxũ ixuxũ, rü tama naga
naxĩnũe ga Tupanaarü ucuxêgü. Rü woo
Tupana nüxna nachuxuxũ, natürü naxcax
nadauxũtaegũama nax naxchicũnaxãgü i
taxuwama mexũxũ nax yacuaxũũgũxũ
naxrũxũ ga yema togü ga nachixũanecüãx
ga tama Tupanaaxũ yaxõgũxũ. ¹⁶Rü nüxũ
narũxoe ga norü Tupanaarü mugü, rü
yemaçax nügũcax nanaxũ ga taxre ga
wocaxacũchicũnaxãgü ga úirunaxcax, rü
nanaxũgü ta ga Canaáũtanũxũgũarü
tupana ga Achérachicũnaxã. Rü naétü
nüxũ nicuaxũxũgü ga üaxcũ rü tauemacü
rü êtagü rü Baáchicũnaxã rü ta. ¹⁷Rü
yexgumarũxũ ta yema tupanagnetagũarü
ãmarearü guchicaxũwa tũxũ nigu ga
naxacũe ga yatĩe rü ngexe. Rü nagu
ínamaxê ga yuü ga êxũgũxũxũ nawa
icuáxũ. Rü yemaacü chixexũcax nügü
inaxãgü ga Tupanapexewa rü poraãcü
nananuxêxê.

.....

**Tomare ga duũxũgü Chamáriaanearü
ianegüwa namugü**

²⁴Rü nüma ga Achíriaanecüãxarü
ãêxgacü rü Iraéanecüãxchicũxü

Chamáriaanearü ñanegüwa nanamugü
ga duũxũgü ga Babiróniaanecüãx rü
Cútaanecüãx rü Abáanecüãx, rü
Amáanecüãx, rü Cheparabáianecüãx
nax yexma naxächĩũgũxũcax. Rü
yemaacü Chamáriaanegu nachocu rü
Iraéanecüãxgũarü ñanegu naxächĩũgü.
²⁵Natürü yema duũxũgü ga
Achíriaanecüãx rü tama Cori ya
Tupanaxũ nicuaxũxũgü, rü yemaçax ga
Tupana rü yéma nanamugü ga aigü nax
nadaiaxũcax ga ñuxre ga yema
duũxũgü. ²⁶Rü yemaçax ñuxre ga yema
duũxũgü rü Achírianecüãxarü
ãêxgacũxũtawax naxĩ ga namaxã nüxũ
yanaxugũxũcax, rü ñanagürügü nüxũ:
—Toma i Chamáriaanearü ñanegüwa
toxũ nax cumugũxũ nax ngẽxma
taxächĩũgũxũcax, rü tama nüxũ tacuax i
nacũma i norü Tupana i ngẽma
nachixũane. Rü ngẽmacax i ngẽma norü
Tupana rü toxçax ngẽma nanamugü i
aigü i toxũ ngõxcuxũ —ñanagürügü.
²⁷Rü yexguma ga nüma ga
Achíriaanecüãxarü ãêxgacü rü nanamu
rü ñanagürü: —iPenamuegu i wüxi i
chacherdóte i Chamáriaanecüãxchirex
nax ngẽma Chamáriaanewa naxũxũcax
rü ngẽma nangemaxũcax rü ngẽma
ngexwacax ngugũxũ i duũxũgũxũ
nangúexêxũcax i ngẽma
Chamáriaanecüãxarü Tupanacũma!
—ñanagürü. ²⁸Rü yemaacü ga wüxi ga
chacherdóte ga Chamáriaanewa
ínagaxũchigũxũ rü Betélgay nayaxächĩũ.
Rü yema nixĩ ga nangúexêxũ nax
ñuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax
yacuaxũũgũxũ. ²⁹Natürü yema duũxũgü
ga to ga nachixũanewa ne ñxũ rü
noxrütama tupanachicũnaxã ta naxügü,

rü Chamáriaanecüãxgü ügüxü ga
tupanachicünaxächicagu nananugü ga
maxpúnetapexewa. ³⁰Rü yema
Babiróniaanecüãxgü rü yema namaxã
natupanaãxgüxü ga
Chucobenúchicünaxã naxügü. Rü yema
Cútaanecüãxgü rü yema namaxã
natupanaãxgüxü ga Nerigáchicünaxã
naxügü. Rü yema Amáanecüãxgü rü
yema namaxã natupanaãxgüxü ga
Achímachicünaxã naxügü. ³¹Rü yema
Abáanecüãxgü rü yema namaxã
natupanaãxgüxü ga Nibáchicünaxã rü
Tatáchicünaxã naxügü. Rü yema
Cheparabáianecüãxgü rü naxacüxegü
tüxü ínagu napexewa ga norü
tupananetachicünaxägü ga Adrameréx
rü Anameréx. ³²Natürü ga yema
duüxügü rü Cori ya Tupanaxü
nicuaxüüügüchiréx. Natürü nügütanüwa
nüxü naxunetagü ta ga norü
chacherdótegü nax yemagü norü
tupanachicünaxägüçax ínaguxü ga
ámaregü ga maxpúnetapexegüwa. ³³Rü
yemaacü woo Cori ya Tupanaxü nax
yacuaxüüügüchiréxü, natürü norü
tupananetagüxü rü ta nicuaxüxügü,
yema nachixüanegü ga nawa ne
naxüxücumaäcü ga wüxichigü.
.....

Yudáanewa ãëxgacü nixí ga Echequía

18 ¹Rü yexguma tomaepüx ga
taunecü Iraéanearü ãëxgacü
yixígu ga Ochéa ga Éra nane, rü
ningucuchi ga Echequía ga Acáa nane
nax Yudáanewa ãëxgacü yixíxüçax. ²Rü
nüma ga Echequía rü nüxü nayexma ga
25 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxü
yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü

ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé
rü Chacaríaxacü tixí rü Abí nixí ga
tümaéga. ³Rü yema Echequía üxü rü
name ga Cori ya Tupanapexewa guma
nüxcümaücü ga norü oxí ga Dabí
üxüxüxü. ⁴Rü nüma ga Echequía nixí ga
duüxügüxü namuxü nax nagu
napogüexüçax ga yema nachicagü ga
tupananetachicünaxägü nawa
yexmagüxü. Rü guma nutagü ga
duüxügü nüxü icuaxüüügücü rü írxaxügu
nanapo. Rü yema Achérachicünaxägü rü
nayapuexé. Rü nagu nabügüe ga
yema äxtapechicünaxã ga
bróuchenaxçax ga Moiché üxü ga
Iraéanecüãxgü napexewa pumáratexé
igugüxü. ⁵⁻⁶Rü nüma ga Echequía rü
poraäcü Cori ya Iraéanecüãxgüarü
Tupanana narüyoe. Rü natanüwa ga
guxüma ga nüxíra ãëxgacügü íxügüxü ga
Yudáanewa rü yema nawena ãëxgacü
íxügüxü, rü nataxuma ga to ga ãëxgacü
ga Echequíarüxü Tupanaga ínüxü. Rü
nüma ga Echequía rü taguma Tupanana
nixügachi, rü aixcümama nagu namaxü
ga norü mugü ga Moichéna naxäxü. ⁷Rü
yemaçax ga Cori ya Tupana rü poraäcü
nüxü narüngüxé. Rü guxüma ga taxacü
ga naxüxüwa rü meama nüxü
ínananguxuchixé.

Chenaquerí rü Yudáanegu naxücu

¹³Rü yexguma marü 14 ga taunecü
ãëxgacü yixígu ga Echequía, rü nüma ga
Chenaquerí ga Achírianecüãxarü
ãëxgacü rü norü churaragümaxã
guxünema ga íanegü ga Yudáanewa
yexmagüne ga ípoxegügüneçax
ínayaxüächí rü nanapuxü. ¹⁴Rü

yemacax nūma ga Echequía ga
Yudáanecüāxarü āēxgacü rü
Achíriaanecüāxarü āēxgacü ga Dáquiwa
yexmacüçax nimuga rü ñanagürü:
—Nüxü chachuax rü aixcūma wüxi i
guxchaxü cumaxā chaxü. Rü ngēmacax
chanaxwaxe i cutāegu nawa i
chauchixüāne, rü choma tá cuxü
chanaxütanü i ngēma nagu cuxunetaxü i
diēru —ñanagürü. Rü nūma ga
Achíriaanearü āēxgacü rü Echequía ga
Yudáanecüāxarü āēxgacūmaxā nüxü
nixu ga natanü. Rü 9,900 quíru naguxü
i diērumü rü 990 quíru naguxü i úirugu
naxuneta. ¹⁵Rü nūma ga Echequía rü
ngixü inaxā ga gucüma ga diēru ga
Tupanapatawa yexmacü rü gucüma ga
diēru ga āēxgacüpatawa yexmacü. ¹⁶Rü
yexgumarüxü ta ga Echequía rü guma
Cori ya Tupanapataarü iāxwa rü norü
naxpenüüwa nanade ga yema úiru ga
nūmatama yéma nanucuchiréxü, rü
Achíriaarü āēxgacūna nanaxā. ¹⁷Natürü
woo yemaacü nanaxütanü ga Echeqía
ga yema Achíriaanearü āēxgacü nagu
unetaxü, natürü nūma ga Achíriaanearü
āēxgacü rü Yerucharéüwa
nanamugüama ga wüxi ga namücü ga
churaragüeru rü wüxi ga to ga āēxgacü
ga poraxü namaxā ga muxüma ga norü
churaragü. Rü Dáquiwa inaxiāchi nax
Yerucharéüçax íyaxüāchixüçax. Rü
yexguma Yerucharéüwa nangugügu, rü
yema puchu ga mǎxpúnewa
yexmaxüarü ngaicamawa nangugü, rü
yéma nayachaxāchitanü nacüwawa ga
yema nama ga Yauxchiruchicawa
nadaxü. ¹⁸Rü ñuxüchi āēxgacü ga
Echequíacax nangemagü nax namaxā
yanadexaxüçax. Natürü nūma ga

āēxgacü rü tama yéma naxü. Rü
nachicüxü yéma nanamugü ga Eriaquí
ga Ichía nane ga āēxgacüpatamaxā
icuácü, rü Chéna ga āēxgacüarü
poperağüna daucü, rü Yoá ga Ácha nane
ga āēxgacüarü ngüxēēruxü ixícü. Rü
yéma naxí nax yema
Achíriaanecüāxgūmaxā
yanadexagüxüçax. ¹⁹Rü nūma ga yema
Achíriaanearü churaragüeru rü
ñanagürü nüxü: —iNamaxā nüxü pixu
ya Echequía i torü āēxgacüarü ore i
ñaxü: “¿Cuma nagu curüxīnūgu rü tá
nangexma i texé cuxü nax ípoxüxü i
choxmexwa?

..... ³³Rü dücax, rü natanüwa ga
guxüma ga yema togü ga nachixüānegü
¿rü ngexürüüxü ga yema
nachixüānegüarü tupanagü rü napora
nax Achíriaanearü āēxgacümexēwa
ínapoxüāxü? ³⁴¿Rü ngexügü nixí i
ngēma tupanagü i Amácüāxarü, rü
Arüpácüāxarü, rü Cheparabáicüāxarü,
rü Énacüāxarü rü Íbacüāxarü? Rü yema
tupanagü ¿rü nüxü natauxchaxü yixixü
ga āēxgacü ga Achíriaanecüāxmexēwa
nax ínanguxuchixēēāxü ga íane ga
Chamária? ³⁵¿Rü ngexürüüxü nixí ga
yema tupanagütanüwa ga nachixüānexü
ípoxüxü naxmexwa ga Achíriaanearü
āēxgacü? ¿Rü tüxcüü i ñuxma i nagu
perüxīnüexü rü Cori ya Tupana tá
yixixü ya ínapoxücü ya Yerucharéü?”
ñaxü ga torü āēxgacü! —ñanagürü ga
yema Achíriaanearü churaragüeru.

.....

³⁷Rü yexguma ga Eriaquí ga
āēxgacüpatamaxā icuácü rü Chéna ga
āēxgacüarü poperağüna daucü rü Yoá
ga āēxgacüarü ngüxēēruxü ixícü rü

nanaxĩxachiãxëgü rü nügü
narügáutechirugü. Rü ãëxgacü ga
Echequíaxũtawa naxĩ nax namaxã nüxũ
yanaxugüexũcax ga yema Achíriaanearü
churaragüeruarü ore.

Yudáane rü tama

Chenaquerímëxëgu nangu

19 ¹Rü yexguma yemaxũ naxĩnügü
ga guma ãëxgacü ga Echequía
rü nügü narügáutechiru. Rü norü
ixachiãëmaxã nagu nicux ga wüxi ga
naxchiru ga yaxcũxũ rü témũxũ rü
yemaacü Tupanapatawa naxü rü yéma
nayayumüxë. ²Rü nüma ga ãëxgacü rü
nanamu ga Eriaquí, rü Chéxna, rü ñuxre
ga chacherdótegü ga rüyamaegũxũ nax
nümagü rü ta naxchiru ga yaxcũxũ rü
témũxũgu yacuxgũxũcax. Rü yemaacü
orearü uruxũ ga Ichaíaxũtawa
nanamugü nax namaxã nüxũ
yanaxugüexũcax i ngëma guxchaxũ. ³Rü
Ichaía ga Amü nanemaxã nüxũ nixugüe
ga ãëxgacüarü ore rü ñanagürügü:
—Ñuxma rü wüxi i taxũma i
ãücümaxũwa tangexmagü, rü tórü
uanügü rü tomaxã naguxchigagü rü
toxũ nacugüe. Rü poraãcü ngũxũ
tingegü ñoma wüxi i ngexũ i nguxacũxũ
rü turaxũrũxũ. ⁴Bexmana Cori ya curü
Tupana rü marü nüxũ naxĩnü i ngëma
ore i nüxũ yaxuxũ i ngëma
Achíriaanearü churaragüeru nax
Tupana ya maxücümaxã yaguxchigaxũ.
Chierüna napoxcuãxgu ya curü Cori ya
Tupana naxcax i ngëma ore i nümatama
nüxũ naxĩnũxũ. Rü ngëmacax
chanaxwaxe i toxcax cuyumüxë nax
ftayaxúgũxũ —ñanagürügü. ⁵⁻⁶Rü
yexguma Ichaía nüxũ ñnügü ga yema

ore rü ñanagürü: —iÃëxgacü ya
Echequíamaxã nüxũ pixu rü Tupana rü
ñanagürü!: “iTaxú i cumuũxũ naxcax i
ngëma ore i chixexũ i chauchiga nüxũ
yaxugüexũ i ngëma norü duũxũgü ya
yimá Achíriaanearü ãëxgacü! ⁷Rü
dücax, choma rü tá nüxna
chananguxëxë i wüxi i guxchaxũ i ore i
tá nachixũanecax natáeguxëëxũ nax
ngëxma yamaxgũaxũcax” —ñanagürü.
⁸Rü nüma ga yema Achíriaanearü
churaragüeru ga Echequíaxũ ãxũnëxũ rü
nüxũ nacuáchiga ga gumá norü ãëxgacü
ga Chenaquerü rü marü ñnaxũxũxũ ga
iane ga Dáquiwa rü iane ga Dínawa
naxũxũ. Rü yemacax ga yema
churaragüeru rü natáegu ga
Yerucharéüwa, rü norü ãëxgacü ga
Chenaquerü íyexmaxũwa naxü ga
Dínawa. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga ãëxgacü ga
Chenaquerü rü yéma nüxũ
nayaxĩnüchiga rü ga ãëxgacü ga Tiráca
ga Etiopíaanecüãx rü naxcax
ñnayoöchichaũ. Natürü nüma ga
ãëxgacü ga Achíriaanecüãx ga
Chenaquerü rü wenaxarü norü
duũxũgũxũ namuama nax
Yudáanecüãxarü ãëxgacü ga
Echequíaxũtawa nangegüaxũcax ga
popera ga ñaxũ: “iTaxú i cugü
cuwomüxëëxũ ya curü Tupana ya nüxna
curüyoeü! Rü nüma cumaxã nüxũ nixu
ya yima iane ya Yerucharéü rü
taxütáma choxmëxgu nax nanguxũ,
natürü doramare nixĩ i ngëma. ¹¹Cuma
rü marü nüxũ cucuáchiga ga yema
naxügũxũ ga tochixũanearü ãëxgacügü
namaxã ga guxũma ga yema togü ga
nachixũanegü ga nadaixũ. ¿Rü ñuxacü i
cuma i nagu curüxĩnũxũ nax taxütáma

choxmexgu nax cunguxú? ¹²Rü yema nachixüanegü ga Gocháü, rü Aráü, rü Rechépa rü ga duüxügü ga Betedécüäx ga ñane ga Terachárawa maxëxü, rü yema norü tupanagü rü tama ínanapoxügü ga yexguma tórü oxigü nadajxgu. ¹³¿Rü ngexügü yixixü i ñuxma ga yema norü äëxgacügü ga guma ñanegü ga Amáx, rü Arupáx, rü Cheparabáiü, rü Éna rü Íba?” ñanagürü ga yema poperagu ümatüxü. ¹⁴Rü yexguma Echequífa nayaxuxgu ga yema popera ga Achíriaanearü äëxgacüarü duüxügü yéma ngegüxü, rü nüxü nadaumatü. Rü ñuxüchi Tupanapatagu naxücu rü yexma Tupanapexegu nayaxü. ¹⁵Rü ñaäcü yéma nayayümüxë: “Pa Corix, Pa Torü Tupana i Nua Daa Cupataarü Aixepewa i Nachica i Üünexüwa Ngëxmaxex, rü cuxicatama nixí ya Tupana i norü yora quixixü i guxüma i nachixüanegü i ñoma i naanewa ngëxmagüxü. Rü cumatama cunaxü ga daxüguxü ga naane rü ñoma ga naane. ¹⁶Choxü nadawenü, Pa Corix, rü choxü irüxínü! iRü nüxü naxínü i ngëma ore i ngëma äëxgacü i Chenaquerí nua chauxütawa muxü! Rü guxüma i ngëma norü oregüwa rü cumaxá naguxchiga, Pa Tupana ya Maxücüx. ¹⁷Rü aixcüma nixí, Pa Corix, Pa Tupanax, ga yema nüxcümaxüxü ga äëxgacügü ga Achíriaanecüäxgü ga nadaiäcuäxü ga nachixüanegü rü napuxüäxü ga norü naanegü. ¹⁸Rü yema nachixüanegüarü tupanachicünaçägü, rü nüxü ínanagu, yerü yema tupanachicünaçägü ga duüxügü nutawa rü naigüwa ügüxü rü tama aixcüma curüxü tupanagü nixí. Rü yemacax nixí

ga nüxü nagu napogüexü rü ínaguaxü. ¹⁹Rü ñuxmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax irü ngëma Achíriaanecüäx i äëxgacümüxëwa toxü ínaguxüxëxë nax ngëmaäcü guxü i nachixüanegü i ñoma i naanewa ngëxmagüxü nüxü cuäxgüxüçax nax cuxicatama yixixü nax Tupana quixixü!” ñanagürü ga norü yumüxëwa. ²⁰Rü yemawena nüma ga Ichafa rü Echequíacax yéma namuga rü ñanagürü: “Nüma ya Iraéanecüäxgüarü Tupana rü ñanagürü cuxü: ‘Marü cuxü nüxü chaxínü i curü yumüxë nachiga i Achíriaanearü äëxgacü’, ñanagürü. ²¹Rü ñaa nixí i ngëma ore ga Cori ya Tupana nüxü ixuxü naxçax i ngëma Achíriaanearü äëxgacü: ‘Düçax, Pa Chenaqueríx, rü yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéüçüäx rü tama cuxü namuüe. Rü ñoma wüxi i pacü cuxü cugüxürüxü tá cuxü nacugüe i ngëxguma nüxna quixügachigux. ²²¿Rü texémaxá nixí i cuguxchigaxü rü cunuxü? ¿Rü texémaxá nixí i quipuraxü rü cunuxetüxü? Rü cumaxá nüxü chixu rü chomaxá nixí i cunuxü i choma i Iraéanecüäxgüarü Tupana ya üünecü”, ñanagürü.

.....

³²Rü Tupana rü Echequíaxütawa namuga rü ñanagürü: “Ñaa nixí i choriü ore i ngëma Achíriaanecüäxgüarü äëxgacüchiga: ‘Rü taxütáma Yerucharéügu naxücu rü bai ya wüxi ya naxne tá inamaxü. Rü norü churaragü rü taxütáma norü poxüruümaxá ngëma nangugü, rü taxünetáma ya toxööne naxtapüxgu nanguxgü nax yimawa naxígüxüçax. ³³Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxüxügutama tá natáegu

rü taxütáma nagu naxücu ya daa ñane. Rü choma ya Tupana, rü ngëma nixí i chorü ore i cumaxá nüxü chixuxü. ³⁴Rü chomatama tá nüxna chadau ya daa ñane rü tá íchanapoxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dabí, rü chayanguxëxë i ngëma nüxü chixuxü”, ñanagürü. ³⁵Rü yematama chütaxügu rü wüxi ga daxücüâx ga Tupanaarü orearü ngeruxü rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüâx. Rü yexguma yangunegu rü guxüma nayue. ³⁶Rü yemawena ga nüma ga Chenaquerí ga Achíriaanearü âëxgacü rü ínayachaxáchi ga Yerucharéücüâxmaxá nügü nax nadaixchaüxü. Rü norü ñane ga Nínibecax natáegu. ³⁷Rü wüxi ga ngunexügu ga yexguma norü tupana ga Nírupatawa nüxü yacuaxüüyane, rü nanegü ga Adameré rü Chareché rü yéma naxí rü nayamaxgü. Rü nümagü rü Araráanewa nabuxmü. Rü yemawena rü Chenaquerí nane ga Echaradóü nachicüxü âëxgacüxü ningucuchi.

Echequía rü nidaxawe natürü Tupana rü naxcax nayataanexëxë

20 ¹Rü nüma ga Echequía rü poraäcü nidaxawe. Rü yemacax ga orearü uruxü ga Ichaía ga Amú nane, rü ínayadau, rü ñanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü ñanagürü cuxü: “Ëcü inamaxá idexa i cuxacügüx, rü namaxá nüxü ixu nax ñuxäcü tá cuwena namaxëxü! Erü ñuxma rü taxütáma cuxcax nitaane, rü tá cuyu”, ñanagürü. ²Rü nüma ga Echequía rü nadixeguáchi rü íxtapüguama nabuenü rü ñaäcü nayumüxë: ³—Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxü chacaxü nax nüxna

cucuxächixüçax nax ñuxäcü cuxcax chapuracüxü rü guxüguma chanaxüxü ga yema cuma namaxá cutaäxëxü —ñanagürü. Rü yema ñaxguwena rü ñuxüchi poraäcü naxaxu. ⁴Rü naxüpa ga Ichaía nax íxüxüxü naäxtüwa ga guma âëxgacüpata, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxá nidexa rü ñanagürü nüxü: ⁵—iWena íyadau ya Echequía ya chorü duüxügüarü âëxgacü ixücü! iRü namaxá nüxü ixu: “Rü choma ya nüxcümaäcü ga curü oxí ga Dabíarü Tupana rü marü cuxü nüxü chaxínü i curü yumüxë, rü nüxü chadau i cuxgüxüetü nax cuxaxuxü! Rü choma rü tá cuxcax chayataanexëxë rü tomaepüx i ngunexüguwena rü tá marü ícurüda rü tá chopatawa cuxü. ⁶Rü cuxü tá chanaxüinagü i 15 ya taunecü nax cumaxüxü. Rü choma rü tá cuxü íchapoxü rü tá íchanapoxü ya yima ñane ya Yerucharéü nüxna i ngëma Achíriaanecüâxarü âëxgacü. Rü ngëmaäcü chanaxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dabí rü chayanguxëxë i ngëma nüxü chixuxü” —ñanagürü ga Tupana. ⁷Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüâxü ga wüxi ga íguchara. Rü yemamaxá nanachagü ga yema ínataixnaäxüwa ga âëxgacü. Rü yemaacü naxcax nitaane. ⁸Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü ñanagürü: —¿Taxacürü cuaxruüwa tá nixí i nüxü chacuáxü nax Cori ya Tupana chaxcax yataanexëxü, rü tomaepüx i ngunexüguwena rü napatawa tá nax chaxüxü? —ñanagürü. ⁹Rü nüma ga Ichaía rü nanangäxüga rü ñanagürü: —Ñaa tá nixí i ngëma cuaxruxü i nüma ya Cori ya Tupana tá cuxna äxü nax

nawa nüxũ cucuáxũcax rü aixcüma tá nayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã inaxunetaxũ: ¿Cunaxwaxe i ùaxcüpechita rü 10 i wüye nax naxĩnagũxũ, rüexna 10 i wüye nax natáeguxũ? —ñanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Echequía nanangãxũga rü ñanagürü: —Ngẽma ùaxcüpechita nax naxĩnagũxũ rü natauxcha, natürü ngẽma nügü nax natáeguxũ nixĩ i guxchaxũ —ñanagürü. ¹¹Rü yexguma nüma ga orearü uruxũ ga Ichaía rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nanatáeguxẽxẽ ga ùaxcüpechita nawa ga yema Acáaarü ùaxcüarü ngugüruxũ ga ãëxgacüpatawa yexmaxũ.

Echequía nanayaxu ga duũxũgü ga Babiróniaanewa ne mugũxũ

¹²Rü yema ngunexũgüga rü nüma ga Babiróniaanearü ãëxgacü ga Merodá-Baradáũ ga ãëxgacü ga Baradáũ nane ixĩcü, rü Echequíaxũtawana nanamugü ga ñuxre ga norü duũxũgü nax norü moxẽ yema nangegũxũcax rü ãmare nüxna yaxãgũxũcax, yerü nüxũ nacuáchiga ga nax yadaxawexũ. ¹³Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãëxgaciärü duũxũgü. Rü nüxũ nanawex ga guxũma ga norü yemaxũgü ga nüxũ yexmaxũ ga diërumü, rü úiru, rü pumáragü rü chíxũ. Rü yexgumaritũx ta rü nüxũ nanawex ga naxnegüpataxũ, rü guxũma ga norü yemaxũgü ga yexma namaxã nanguxũxũ. Rü guxũma ga norü yemaxũgü ga ãëxgacüpatawa yexmagũxũ, rü nüxũ nanawex rü taxuxũma inicux. ¹⁴Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxũ ga Ichaía rü ãëxgacü ga Echequíaxũtawana naxũ rü

nüxna nayaca rü ñanagürü: —¿Ngextã ne naxĩ i ngẽma yatügü i cuxũtawana ngugũxũ, rü taxacũxũ yixĩxũ i cumaxã yaxugũxũ? —ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Ngẽma duũxũgü rü yaxũguxũ i nachixũane i Babiróniaanewa nixĩ i ne naxĩxũ —ñanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãëxgacüna naca rü ñanagürü: —¿Rü taxacü nixĩ ga nüxũ nadaugũxũ i nua cupatawa? —ñanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangãxũ rü ñanagürü: —Nüxũ nadaugü i guxũma i ngẽmaxũgü i chopatawa ngẽmaxũ. Rü guxũma nüxũ chawex rü taxuxũma ichicux —ñanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ñanagürü nüxũ: —iDücax, irüxĩnũ i ñaa ore i Tupana cuxcax nua muxũ! ¹⁷“Rü tá ñnangugü i ngunexũgü i nagu ngẽma Babiróniaanecüãx tá nadexũ i guxũma i ngẽmaxũgü ga curü oxigü daa ãëxgacüpatagu nutaquexexũ. Rü tá Babiróniawana nanana, rü taxuxũtáma nua nayaxũãchi. ¹⁸Rü woo ya cutaxagü rü ngẽma Babiróniaanewa tá tüxũ nagagü rü tá tüxũ nidegüpüxücharexe, rü ngẽmaãcü norü puracütanüxũxũ ãëxgacüpatagu tá tüxũ namugü” —ñanagürü. ¹⁹Natürü Echequía rü tama poraãcü naxoegaãxẽ yerü ñaxũgu narüxĩnũ: “Ñuxma nax chamaxũgu rü taxũtáma ngẽma nangupetü”, ñaxũgu narüxĩnũ. Rü yemacax Ichaíaxũ nangãxũga rü ñanagürü: —Chãuxcax name i ngẽma Tupanaarü ore i chomaxã nüxũ quixuxũ —ñanagürü. ²⁰Rü guxũma ga yema Echequíaarü puracü ga naxũxũ rü Yudáanecüãxarü ãëxgacügiärü

poperaġu naxümatü. Rü ngéma nangox ga ñuxácü nax naxüáxü ga yema íanearü dexápaxü ga taxüchixü rü wüxi ga dexámaxü ga íanewa nadaxü.

Nayu ga Echequía

²¹Rü yexguma nayuxgu ga Echequía, rü nane ga Manaché rü nachicüxü Yudáanecüáxarü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Manaché

21 ¹Rü nüma ga Manaché rü 12 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü 55 ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü ngéga ga naé rü Echíba nixí. ²Natürü yema Manachécüma rü tama name ga Tupanapexewa. Rü nagu namaxü ga yema nacüma ga chixexü ga nagu naxüxü ga yema duüxügü ga nüxcüma Cori ya Tupana Iraétanüxüpexewa íwoxüxü. ³⁻⁵Yerü wena nayamexëëgü ga yema tupanetanetägüarü ámarearü guchicaxügü ga máxpúnetapexewa yexmagüxü ga nanatü ga Echequía nagu pogüexü. Rü wena ínanaxüxü ga Baáchicünaxáarü ámaregüarü guchicaxü. Rü Iraéanecüáxarü äëxgacü ga Acáxrüxü nanaxü ga wüxi ga Achérachicünaxá. Rü ñuxüchi nüxü nicuaxüxü ga üaxcü, rü tauemacü rü éxtagü. Rü guma Tupanapatachiáwa rü nayaxüagü ga ámaregüarü guchicaxü naxçax ga üaxcü, rü tauemacü, rü éxtagü woo nüma ga Tupana rü nüxü nixu nax naxçaxicatama yixüxü ga guma napata ga Yerucharéüwa. ⁶Rü naétü nanetama tüxü nigu nawa ga wüxi ga yema tupanetanetachicünaxáarü

ámarearü guchicaxü. Rü nagu namaxü ga yuü ga naáxëgüçax nawa ingemaxü, rü yuü ga nawa nüxü ícuáxü ga ëxüguxü. Rü duüxügümaxá nanaxunagü nax nangüexüçax ga yuü rü nax nangüexüçax nax ñuxácü duüxëxü nachixexëëgüxü rü tüxü nangoxgüxü. Rü yemaacü poraácü chixexü naxü ga Tupanapexewa rü yemaçax poraácü namaxá nanu ga Tupana.

.....

¹⁶Rü yema chixexüétüwa rü nüma ga Manaché rü yexera chixexü naxü ga Tupanapexewa yerü nanamu ga duüxügü ga Yudáanecüáx nax nümagü rü ta yema chixexü naxügüxüçax. Rü nüma ga Manaché rü muxema ga duüxëgü ga taxuxüma ga chixexü ügüxe rü tüxü nadai ga Yerucharéüwa. ¹⁷Rü ngéma tama ñaa poperaawa ngóxü i Manachéchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga rü norü pecáduchiga, rü Yudáanecüáxarü äëxgacügüarü poperaġu naxümatü. ¹⁸Rü yexguma nayuxgu ga Manaché, rü napata ga Úchawa yexmaneáxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Amóü rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Amóü

¹⁹Rü nüma ga Amóü rü nüxü nayexma ga 22 ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü taxre ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Mechuremé nixí ga tümaéga, rü tümanatü rü Achúru ga Yóbacüáx nixí. ²⁰Natürü Tupanapexewa rü nachixe ga nacüma ga Amóü nanatü ga Manachécümarüütama.

.....

²⁵Rü ngëma tama ñaa poperawa ngóxũ i Amóũchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga rü Yudáanecüãxarü ãëxgacügüarü poperagu naxümatü. ²⁶Rü yexguma nayuxgu ga Amóũ, rü napata ga Úchawa yexmaneãxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Yochía rü nachicüxü ãëxgacüxü ningucuchi.

Yudaanewa ãëxgacü nixĩ ga Yochía

22 ¹Rü nüma ga Yochía rü nüxũ nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü ãëxgacü nixĩ ga Yerucharéüwa. Rü naé rü tümaéga rü Yedída nixĩ, rü tümanatü rü Bucácüãx nixĩ, rü Adaía nixĩ ga naéga. ²Rü nüma ga Yochía rü Tupanapexewa rü mexũ naxü. Rü nüxcümaũcü ga norü oxĩ ga Dabĩ nagu ixüxügu nixü. Rü taguma taxacüçax ñuxgu nüxna ínaxüxü ga yema nacüma ga mexũ. ³Rü yexguma marü 18 ga taunecü ãëxgacü yixĩgu ga Yochía, rü nüma rü Tupanapatawa nanamu ga norü poperaarü ümatüruxü ga Chapáũ ga Acharía nane ga Mechuráũ nataxa. Rü ñanagürü nüxũ: ⁴—iËcü yéa chacherdótegüaru ãëxgacü ya Irichíaxütawa naxü rü namaxã nüxũ ixu rü ngĩxü nanutaquexe i ngëma diëru i duũxügü Tupanapatawa ngĩxü ngecü rü iãxarü dauruũgü ngĩxü nutaquexecü! ⁵iRü ngëma diëru rü nüxna ngĩxü naxã i ngëma duũxügü i Tupanapataarü mexëemamaxã icuaxgüxü! Rü nümagü rü ngëma diërumaxã tá nüxü nayaxügütanü i norü puracütanüxü i Tupanapataarü mexëewa puracüexü —ñanagürü ga ãëxgacü ga Yochía.

.....

⁸Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Tupanapataarü mexëë ínaxügüyane, rü nüma ga chacherdótegüaru ãëxgacü ga Irichía rü yexma nüxü inayangau ga Tupanaarü mugüpane ga nüxcüma iyarütaxuxü. Rü poperaarü ümatüruxü ga Chapáũxütawa nanange rü ñanagürü nüxũ: —iDücax! Rü Tupanapatagu nüxũ ichayangau i ñaa Tupanaarü mugüpane —ñanagürü. Rü Chapáũna nanaxã nax nüma nüxü nadaumatüxüçax. ⁹Rü yemawena rü nüma ga Chapáũ rü ãëxgacü ga Yochíamaxã nüxü nayarüxu rü ñanagürü nüxũ: —Ngëma curü duũxügü, Pa ãëxgacüx, rü marü ngĩxü nanutaquexe i ngëma diëru i Tupanapatawa ngexmaxcü. Rü marü nüxna ngĩxü naxã i ngëma Tupanapataarü mexëewa puracüexümaxã icuaxgüxü —ñanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Chapáũ rü yexgumarixü ta ãëxgacümaxã nüxü nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxãaxü ga wüxi ga mugüpane ga Tupanapatagu nüxü iyangauxü. Rü ñuxüchi nüma ga Chapáũ rü ãëxgacüçax nüxü nadaumatü. ¹¹Rü yexguma ãëxgacü nüxü ínügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatüxü, rü poraäcü naxoegaaxë rü nügü narügáutechiru. ¹²⁻¹³Rü yexgumatama ga nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Chapáũ rü Irichía, rü Aicáũ ga Chapáũ nane rü Abúru ga Micaía nane rü Achaía ga norü ngüxëeruxü, rü ñanagürü nüxũ: —iËcü, Cori ya Tupanana peyacaxa chauégagu rü Yerucharéüçax i duũxügüégagu rü guxũma i Yudaanecüãxégagu nax tüxü nüxü nacuaçëëxüçax i norü ore i ñaa popera i

nüxü ipeyangaxüügu ümatixü! Erü ngürüächi ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanu yerü ga tórü oxigü rü tama naga naxĩnue i ngẽma ñaa poperawa nüxü yaxuxü, rü tama naga namaxẽ i ngẽma ñaa poperagu ümatixü —ñanagürü ga ãëxgacü ga Yochía. ¹⁴Rü nüma ga Irichía, rü Aicáü, rü Abúru, rü Chapáü rü Achaía rü ngixütawa naxĩ ga yema orearü uruxü ga Úda ga Charúü naxmax. (Rü nüma ga Charúü rü Tíba nane nixĩ rü Arátaxa nixĩ. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü dauruxü nixĩ.) Rü ngĩma ga Úda rü wüxi ga ngexwacaxüü ga itamügu ixächiü ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü yexguma ngĩna nacagüegu rü ngĩma rü inangaxüga rü ngĩgürügü: —Ñaa nixĩ i norü ore ya Cori ya Iraéanecüãxgüarü Tupana rü ñanagürü i nümax: “iNamaxã nüxü pixu ya yimá nua pexü mugücü nax choxna peyacaxaxüçax! ¹⁶Rü choma i Cori ya Tupana rü nüxü chixu rü guxchaxü tá naxçax íchanguxëxë i ñaa nachica rü norü duüxügü yema popera ga ãëxgacü nüxü daumatixü nüxü ixuxürüxü. ¹⁷Erü ngẽma duüxügü rü choxna nixigachi rü norü tupanenetagüçax pumára ínagu. Rü ngẽmaacü choxü nanuxëëgü namaxã i ngẽma chixexü nax naxügüxü. Rü ngẽmacax nixĩ i chanuxü namaxã ya daa ñane rü taxütáma icharüngüxmüxü. ¹⁸⁻¹⁹Natürü tá nüxü charüngüxëxë ya yimá Yudáanecüãxaru ãëxgacü ya nua pexü mugücü nax choxna peyacaxaxüçax. Rü chanaxwaxe i namaxã nüxü pixu i chorü ore, rü ñaperügü nüxü: ‘Marü nüxü chadau nax ñuxäcü chauga cuxĩnuxü i ngëxguma chorü orexü cuxĩnügux, rü ñuxäcü

cuxoégaãxë i ngëxguma poxcu namaxã chaxuegugu i ñaa ñane rü norü duüxügü i tá chadaxü, rü ñuxäcü cugü curügáutechiru rü cuxaxuxü i chopexewa. Rü ngẽmacax i choma rü tá cuxü ichaxĩnü rü tá cuxü charüngüxëxë. ²⁰Rü ngẽmacax i ñuxmax nax ngẽma cuxüxügagu rü taxütáma chanadaiäcu ya daa ñane nax ngẽmaacü taãxëäcü cuyuxüçax rü naxütawa cunguxüçax i curü oxigü. Rü ngẽmaacü taxütáma nüxü cudaux i ngẽma poxcu i namaxã tá chanapoxcuxü ya daa ñane’” —ñanagürü. Rü yema ãëxgacüaru duüxügü ga Údaxütawa namugüxü rü nawoegu nax namaxã nüxü yaxugüexüçax ga yema Tupanaarü ngäxü.

23 ¹Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Yochía rü naxçax nangema ga guxüma ga ãëxgacügü ga yaxguãxgü ga Yudáanewa rü ñane ga Yerucharéüwa yexmagüxü nax namaxã nangutaquexëxüçax. ²Rü ñuxüchi nüma ga ãëxgacü rü Tupanapatagu namaxã nangutaquexe ga guxüma ga yema duüxügü ga Yudáanecüãx rü Yerucharéücüãx rü ñanexacügücüãx ga duüxügü ga iyaxü, rü buxügü, rü chacherdótegü rü orearü uruügü. Rü nüma ga ãëxgacü rü yéma napexewa tagaäcü nawa nangux ga yema popera ga Tupanapatagu nüxü iyangaxü ga Tupanaarü mugü naga ümatixü. ³Rü yexguma yema poperaxü nadaumatüguwena ga ãëxgacü rü ñuxüchi Tupanapataarü caxtaxütagu nayachi. Rü yéma Tupanapexewa nüxü nixu nax aixcüma tá naga naxĩnuxü rü naga namaxüxü i ngẽma norü mugü rü

ucuxëgü i ngëma poperagu ümatüxü. Rü guxüma ga duüxügü rü ta yemagutama narüxnüe.

**Yochía ínanawoxü ga
tupananetachicünaxägü**

⁴Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü nanamu ga chacherdótegüarü äëxgacü ga Irichía rü togü ga chacherdótegü rü ñaxarü dauruügü nax guma Tupanapatawa ínawoxüäxüçax ga guxüma ga yemaxügu ga Baáxü, rü Achéraxü, rü üaxcüxü, rü tauemacüxü rü ëxtagüxü namaxä nüxü yacuaxüügüxü ga duüxügü. Rü nüma ga äëxgacü rü nanamu ga Yerucharéüarü düxétüwa nax iyaguaxüçax ga ngatexü ga Chidóüwa. Rü ñuxüchi guma norü tanimaca rü Betélwa nanangegü.

.....

Yochía rü nanaxüchiga ga Üpetüchiga

²¹Rü nüma ga äëxgacü ga Yochía rü duüxügüxü namu nax Cori ya norü Tupanaégagu naxüchigagüaxüçax ga Üpetüchiga yema popera ga mugüpanewa nüxü yaxuxürixü. ²²Rü nüxíraxüxü ga Iraéanecüäxüarü äëxgacügüga rü taguma yemaacü nanaxüchigagü ga Üpetüchiga. Rü woo nawena ga Yudáanecüäxarü äëxgacügü rü Iraéanecüäxarü äëxgacügü rü taguma yemaacü nanaxüchigagü. ²³Rü yexguma 18 ga taunecü äëxgacü yixíxgu ga Yochía nixí ga naxunagüäxü nax Cori ya Tupanaégagu naxüchigagüaxüçax ga yema Üpetüchiga ga Yerucharéüwa.

Yochía rü aixcüma Tupanaga naxünü

²⁴Rü nüma ga Yochía rü inayanaxoxëxë ga yuü rü taxacü ga

ëxüguxüxü cuáxü. Rü yexgumarüxü ta inayanaxoxëxë ga yema tupananetachicünaxägü ga wüxichigü ga ípatawa yemaxü rü guxüraxüxü ga yema tupananetagüarü yemaxügu ga duüxügü namaxä nüxü icuaxüügüxü ga Yudáanewa rü Yerucharéüwa. Rü yemaacü nanaxü ga Yochía yerü aixcüma naga naxünü ga guxüma ga yema mugü ga chacherdóte ga Irichía Tupanapatagu nüxü iyanguaxü. ²⁵Rü naxüpa rü nawena ga Yochía rü nataxuma ga wüxi ga äëxgacü ga naxrüxü aixcüma Cori ya Tupanacax táeguxü i guxüne ya norü maxünemaxä, rü guxü i norü ínümaxä, rü guxü i norü poramaxä ngëma Moiché ümatüxü i mugüwa nüxü yaxuxürixü.

.....

Nayu ga Yochía

²⁸Rü ngëma tama ñaa poperawa ngóxü i Yochíachiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga rü Yudáanecüäxarü äëxgacügüarü poperagu naxümatü.

.....

³⁰Rü yexguma Meguídugu nayuxguwena ga Yochía, rü norü ngüxëëruügü rü wüxi ga cáru ga Yerucharéüwa nanangegü ga naxüne. Rü yema nüma naxüxü ga naxmaxügu nayaxüchigü. Rü nüma ga duüxügü ga Yerucharéücüäx rü Yochía nane ga Yoacáxü naxuneta. Rü nanatüchicüxü äëxgacüxü nayangucuchixëëgü.

Äëxgacü nixí ga Yoacá ga Yudáanewa

³¹Rü 33 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoacá ga yexguma äëxgacüxü

yangucuchigu. Rü tomaepüx ga tauemacü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü tümaéga ga naé rü Amutára nixí. Rü Amutáranatü rü Yeremía ga Díxnacüâx nixí. ³²Natürü nacüma ga Yoacá rü poraäcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema norü oxigücümarüütama. ³³Rü nüma ga Equítuanecüâxaru ãëxgacü ga Necáu rü Yoacáxü niyaxu, rü ñane ga Dibáragu nanapoxcu ga Amáanewa nax tama ãëxgacü yixíxüçax ga Yerucharéüwa. Rü nüma ga Necáu rü Yudaánecüâx ga duüxügüxü namu nax nüxü naxütanüâxüçax ga 3,300 quíru naguxü ga diërumü rü 33 quíru naguxü ga úíru. ³⁴Rü ñuxüchi nüma ga Necáu rü Yochía nane ga Eriaquíxü naxuneta nax ãëxgacü yixíxüçax nanatüchicüxü. Rü nanaxüchicüxü ga naéga rü Yoachífügu nanaxüéga. Rü guma naenexë ga Yoacá rü Equítuanewa nanaga rü yexma nayayu. ³⁵Rü nüma ga Yoachíü rü Necáuana nanana ga yema diërumü rü úíru ga naxçax ínacaxaxü nax duüxügü nüxna naxâxüçax. Rü wüxichigü ga Yudaánecüâx ga duüxügü rü nanaxütanü ga yema úíru rü diërumü ga ãëxgacü nagu unetaxü nax naxütanügüâxüçax.

Ãëxgacü nixí ga Yoachíü ga Yudaánewa

³⁶Rü 25 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoachíü ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Chebúda tixí rü tümanatü rü Pedaía ga Rúmacüâx nixí. ³⁷Natürü nacüma ga Yoachíü rü poraäcü Cori ya Tupanapexewa nachixe norü oxigücümarüütama.

Babiróniaaneary ãëxgacü ga Nabucudonochó rü nanapu ga Yerucharéü

24 ¹Rü yexguma Yoachíü Yudaánewa ãëxgacü yixíxgu, rü nüma ga Babiróniaaneary ãëxgacü ga Nabucudonochó rü Yudaánegu nachocu nax yapuaxüçax ga norü ñane ga Yerucharéü. Rü nüma ga Yoachíü rü tomaepüx ga taunecü Nabucudonochómexëwa nayexma rü nüxü nanaxütanü ga yema taxü ga diëru ga naxçax ínacaxaxü. Natürü ga yixcamaxüra rü togu narüxínü rü yemacax Nabucudonochómaxá nanu rü tama nanaxütanü ga yema diëru. ²Natürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoachíüçax yéma nanamugü ga muxüma ga ngítaaxgüxü ga Cadéucüâxgü, rü Chíriaanecüâxgü, rü Moátanüxügü, rü Amóütanüxügü nax nachixexëëgüâxüçax ga norü ñane, yema Cori ya Tupana norü oreary uruügüâxwa nüxü yaxuxürüxü.

⁵Rü nangexma i tama ñaa poperawa ngóxü i Yoachíüchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga. Rü ngëma rü Yudaánecüâxaru ãëxgacügüary poperagu naxümatü. ⁶Rü yexguma nayuxgu ga Yoachíü rü nane ga Yoaquíü nachicüxü ãëxgacüxü ningucuchi.

⁸Rü nüma ga Yoaquíü rü 18 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü tomaepüx ga tauemacü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Neúcha nixí ga tümaéga. Rü tümanatü rü Yerucharéüçax nixí rü Enatáü nixí ga

naéga. ⁹Natürü nacüma ga Yoaquĩü rü poraäcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema nanatücümarüütama. ¹⁰Rü yema ngunexüğügu rü Babiróniaaneärü äëxgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga norü churaragü nax Yerucharéüçax íyaxüächixüçax nax nüxü ínachomaeguächixüçax rü yapugüaxüçax. ¹¹Rü yexguma marü nüxü ínachomaeguächigu nax yapugüaxüçax ga guma ñane ga Yerucharéü rü yéma nangu ga nüma ga Nabucudonochó. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoaquĩü ga Yudáanecüäxarü äëxgacü rü wüxigu tümamaxä ga naé, rü norü churaragüerugü, rü norü ngüxëëruüğü, rü togü ga äëxgacüğü, rü Babiróniaaneärü äëxgacüna nüğü nana. Rü nüma ga yema Babiróniaaneärü äëxgacü rü ínanayauxü. Rü yexguma

yema ngupetüxgu rü 8 ga taunecü ninge nax äëxgacü yixüü ga Nabucudonochó. ¹³Rü yemawena ga nüma ga Nabucudonochó rü nanade ga guxüma ga diëru ga Tupanapatawa yexmaxü, rü guxüma ga diëru ga äëxgacüpatawa yexmaxü yematama Tupana naxueguxüüxü. Rü nagu napogü ga guxüma ga Tupanapataarü yemaxüğü ga úirunaxçax ga Iraéanecüäxarü äëxgacü ga Charumóü üxü. ¹⁴Rü ñüxüchi tüxü nigagü ga guxäma ga Yerucharéücüäxgü ga äëxgacüğü rü churaragü ga yexeraäcü nüxü icuáxe, rü guxema taxacüarü üxü icuáxe, rü guxema fiérumaxä taxacü íxüxüümügüxe. Rü yemaacü 10,000 wa tangu ga guxema tüxü ínayauxüxë. Rü guxema yexeraäcü i ngearü diëruäxgüxexicatama yéma tayaxüğü.